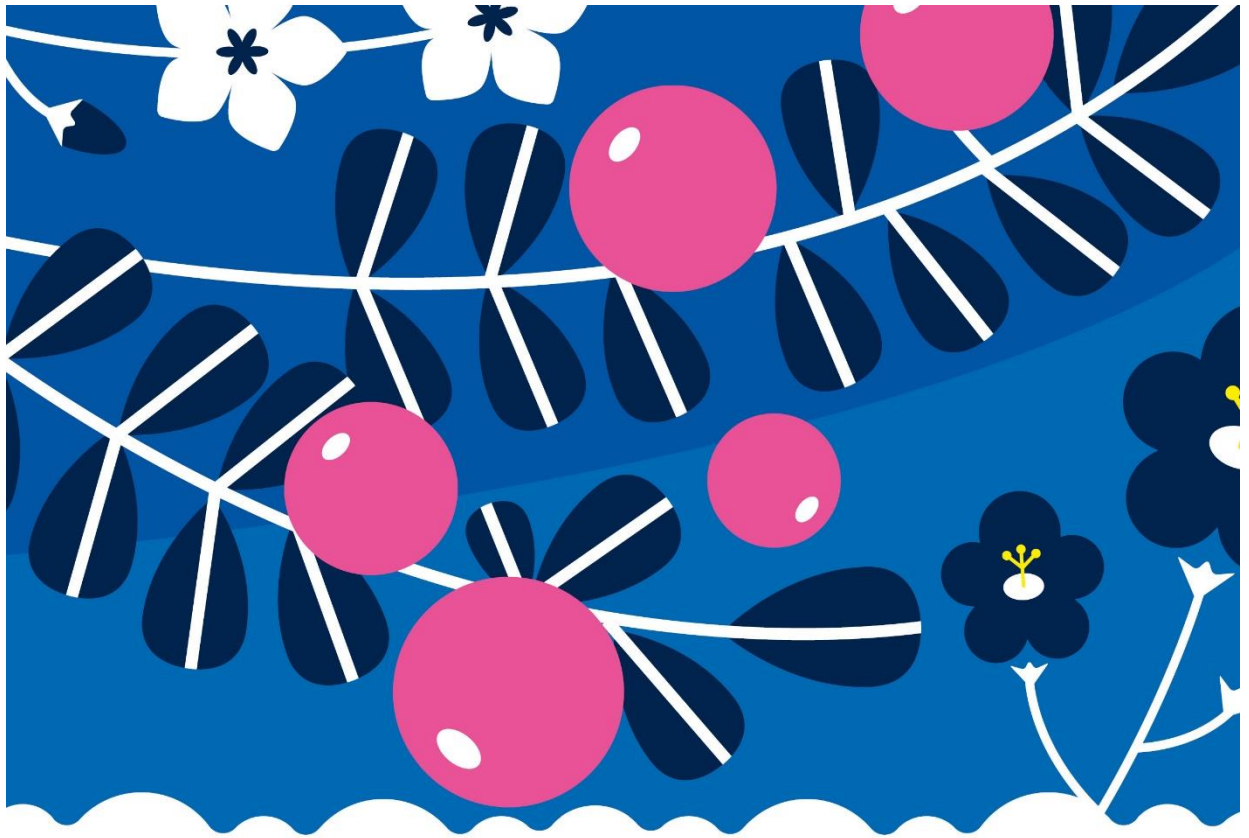

Polvijärven kunta Vuoden 2023 talousarvio

Vuosien 2023–2025 taloussuunnitelma

POLVIJÄRVI

Sisällysluettelo

Toimintaympäristö	4
Kuntatalouden kehitys	4
Talousarvioyhdistelmä, vertailu 2023 ja 2022	5
Keskeisiä tunnuslukuja 2021–2023	6
Vuoden 2023 talousarvioraamit tulosalueittain	7
Tuloslaskelma	8
Rahoitussuunnitelma	9
Taloussuunnitelma vuosille 2023–2025	10
Vuoden 2023 talousarvio ja vuosien 2024–2025 taloussuunnitelma	11
Kuntakonsernin tavoitteet	11
Polvijärven kuntastrategia	12
Keskeiset tulot	16
Kunnallisvero	16
Yhteisövero	17
Kiinteistövero	18
Valtionosuudet	19
Rahoituserät	20
Verotulot ja valtionosuudet	20
Kunnan lainat ja korot	20
Osingot ja osuudet	20
Vaalit	20
Tilintarkastus	20
Sosiaali- ja terveystoimen palvelut	20
Yleis- ja taloushallinnon vuosisuunnitelma 2023	21
Yleis- ja taloushallinnon tulosalueelle sisältyvät yhteistoimintaosuudet, jäsenmaksut ja avustukset	22
Elinkeinotoiminta	23
Polvijärven kunnan vuoden 2023 elinkeinojen kehittämismäärärahan käyttöperusteet	24
Sivistystoimen talousarvio 2023	25
Sivistystoimen käyttömenot	26
Sivistystoimen hallinto	26
Tulosalueen tavoitteet vuodelle 2023	26
Tulosalueen tavoitteet suunnitelmakaudelle 2024–2025	27
Varhaiskasvatus ja esiopetus	27
Tulosalueen tavoitteet vuodelle 2023	27
Tulosalueen tavoitteet suunnitelmakaudelle 2024–2025	27
Tulosalueen tunnusluvut ennuste vuosi 2023	28
Perusopetus	29
Tulosalueen tavoitteet vuodelle 2023	29
Tulosalueen tavoitteet suunnitelmakaudelle 2024–2025	29
Tulosalueen tunnusluvut ennuste vuosi 2023	30

Lukio	32
Tulosalueen tavoitteet vuodelle 2023	32
Tulosalueen tavoitteet suunnitelmakaudelle 2024–2025	32
Tulosalueen tunnusluvut ennuste vuosi 2023	33
Seutuopisto	33
Kirjasto	33
Tulosalueen tavoitteet vuodelle 2023	33
Tulosalueen tunnusluvut tavoitteet vuosi 2025	34
Tekninen toimen ja lupajaoston talousarvio 2023	36
Teknisen toimen vuosisuunnitelma 2023	37
Vesilaitoksen vuoden 2023 talousarvio	38
Viemärlaitoksen vuoden 2023 talousarvio	39
Taloussuunnitelma vuosille 2023–2025	40
Vuosien 2023–2025 investoinnit	41
Kunnanhallitus, investoinnit 2023–2025	41
Sivistystoimi, investoinnit 2023–2025	42
Tekninen toimi, investoinnit 2023–2025	43
Rahoitussuunnitelma	45
Rakentamismenot	45
Lainat	45
Antolainojen vähennys 36 223 (tulo)	45
Pitkäaikaisten lainojen lisäys 10 000 000 (tulo)	45
Pitkäaikaisten lainojen vähennys 250 000	45
Lainamäärä	45
Talousarvion vaikutus maksuvalmiuteen	46
Liitteet	47
Talousarvion ja -suunnitelman sitovuus	47

LIITTEET:

Talousarvion ja -suunnitelman sitovuus

Toimintaympäristö

Kuntatalouden kehitys

Maailmantalouden näkymät ovat olleet viime vuosina myllerryksessä koronan, raaka-ainepulan, nopean inflaation, nousevien korkojen sekä Venäjän hyökkäyssodan vuoksi. Vuonna 2020 verotulojen kertymistä heikentänyt maailmanlaajuinen koronaviruspandemia vaikutti elämään ja toimintaan vielä vuonna 2022. Vuonna 2022 maailma alkoi sulkujen ja rajoitusten jälkeen avautua, mutta Venäjän hyökättyä Ukrainaan keväällä 2022, maailmantaloudellinen tilanne muuttui äkillisesti ja merkittävästi. Tällä on ollut vaikutuksensa myös Suomen talouteen ja sitä kautta kaikkiin Suomen kuntiin. Energian ja polttoaineiden hinnat ovat nousseet merkittävästi, mikä vaikuttaa kuntatalouteen negatiivisesti. Myös kuluttajatuotteiden, esimerkiksi elintarvikkeiden, hinnat ovat nousseet runsaasti energian ja polttoaineiden hinnannousun johdosta. Yritystoiminta Suomessa on piristynyt koronan jälkeen, mutta boikotit ja yhtiöiden vetäytyminen Venäjän markkinoilta näkyvät piristymistä heikentävänä tekijänä. Rahapolitiikkaa on kiristetty kuluvana vuonna nopeasti ja todennäköisesti koronnostoja jatketaan yhä.

Valtio kompensoi edelleen kuntien menettämiä verotuloja tilapäisellä valtionosuuden korotuksella sekä yhteisöveron jako-osuuden väliaikaisella korotuksella. Valtion myöntämä koronatuki on jatkunut vielä vuonna 2022. Näitä kompensatioita ei myönnetä enää vuonna 2023.

Kuntakentän historiallisesti merkittävä muutos tapahtuu 1.1.2023. Sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä pelastustoimen järjestämismääräyksen ja siten niiden kustannukset siirretään kunnilta hyvinvointialueille. Tämän takia kuntien tuloja siirretään valtiolle, joka rahoittaa hyvinvointialueiden toimintaa. Merkittävä osa tulojen siirtoa tehdään kunnallisveron kautta. Kaikkien Manner-Suomen kuntien tuloveroprosentteja alennetaan yhtä paljon: 12,64 prosenttiyksikköä. Polvijärven kunnan vuoden 2023 tuloveroprosentti on siten 7,61. Myös osa yhteisöverotuloista siirretään kunnilta valtiolle. Nämä ovat merkittäviä muutoksia kuntien talouteen nyt ja tulevaisuudessa. Tulot vähenevät ja kustannukset nousevat, joten on osattava elää entistä tarkemmin.

Merkittävä muutos kunnan talousarvion näkökulmasta on myös Siun sotelta aiemmin ostettujen palveluostojen poisjääminen ja vastaavasti siihen kohdistuneet valtionosuudet, kun sosiaali- ja terveyspalvelut eivät ole jatkossa kunnan tehtäviä, vaan niistä vastaa jatkossa valtio hyvinvointialueiden kautta. Sosiaali- ja terveydenhuoltouudistuksen vaikutus Polvijärven kunnan talousarvioon vuodesta 2023 eteenpäin on suuri, sillä kunnan talousarvio 2023 on noin 19 milj. euroa edellistä vuotta pienempi. Kunnan verotulot ja valtionosuudet vähenevät yhteensä ensi vuonna suurin piirtein saman verran kuin mitä kunnalta poisjäävät sotemenot ovat.

Vuoden 2023 kunnallisveron veropohjan kasvu on maltillista ja kunnallisveron kokonaiskertymä on kutakuinkin samalla tasolla kalenterivuosina 2024–2026 verrattuna loppuvuoden 2022 arvioihin. Vuotta 2024 kohti hintojen kovimman nousuvauhdin odotetaan väistyvän ja kotimaisen kysynnän alkavan kohentua.

Polvijärvellä jatkuu vuonna 2022 aloitettu yksi kunnan kautta aikain suurimmista investoinneista, hoivayksikön rakentaminen. Sen arvioidaan valmistuvan keväällä 2024. Keskipitkällä aikavälillä yleinen kuntatalous jää Kuntaliiton ennusteen mukaan heikolle uralle ja velkaantuminen kiihtyy.

Talousarvioyhdistelmä, vertailu 2023 ja 2022

Euroa						
(Sisältävät sisäiset menot ja tulot)						
Talousarvio 2023						
	Menot	Muutos-%	Tulot	Muutos-%	Netto	Muutos-%
Tulosalueet ja rahoituserät	10 407 129		11 174 874		767 745	
Investoinnit	10 513 500	22,3	3 068 000	15 240,0	-7 445 500	-13,2
Lainat	370 000	100	10 036 223	11,3	9 666 223	
Rahavarojen käyttö	0	-100	-2 988 468		-2 988 468	
Yhteensä	21 290 629		21 290 629		0	0
Talousarvio 2022						
	Menot		Tulot		Netto	
Tulosalueet ja rahoituserät	34 779 355		35 239 157		459 802	
Investoinnit	8 599 000		20 000		-8 579 000	
Lainat	0		9 016 223		9 016 223	
Rahavarojen käyttö	0		-897 025		-897 025	
Yhteensä	43 378 355		43 378 355		0	

Keskeisiä tunnuslukuja 2021–2023

	Talousarvio 2023	Talousarvio 2022	Tilinpäätös 2021
Asukasluku 31.12.	4 107	4 160	4 161
Talousarvion loppusumma euroa (ilman poistoja)	21 290 629	43 368 355	
Vuosikate, euroa	761 001	459 802	-195 566
Vuosikate, euroa/asukas	185	110	-47
Toimintatuottojen osuus toimintakuluista, %: 100 x (Toimintatuotot/toimintakulut)	36,6	17,0	12,6
Vuosikate prosenttia poistoista: 100 x (Vuosikate/poistot)	50,1	31,7	-12,3
Nettoinvestoinnit, euroa	7 445 500	8 579 000	1 796 325
Investointien tulorahoitus -%: 100 x vuosikate/(Investointimenot – rahoitusosuudet)	7,2	5,3	-10,8
Verotulot, euroa	7 216 000	12 299 000	12 691 771
Valtionosuudet, euroa	3 644 231	16 807 000	15 766 703
Tuloveroprosentti	7,61	20,25	20,25
Yleinen kiinteistövero-%	0,93	0,93	0,93
Vakinaisten asuinrakennusten vero-%	0,50	0,50	0,50
Muiden asuinrakennusten vero-%	1,00	1,00	1,00
Yleishyödyllisten yhteisöjen vero-%	0,00	0,00	0,00
<u>Ennuste:</u>	Arvio v. 2023 lopussa:	Arvio v. 2022 lopussa:	
Kunnan lainat, euroa/31.12.	9 630 000	9 000 000	0
Kunnan lainat, euroa/asukas	2 344	2 163	0
Tytäryhtiöiden lainat, euroa/31.12.	241 541	132 859	245 406
(Niistä Polvijärven kunnan myöntämiä lainoja, euroa)	241 541	77 765	93 988
Tytäryhtiöiden lainat kunnan ulkopuolelta	0	55 094	151 418
Kunta+tytäryhtiöt, lainat, euroa/31.12.	9 871 541	9 132 859	245 406
Kunta+tytäryhtiöt, lainat, euroa/asukas	2 403	2 195	59
Kunta+tytäryhtiöt, lainat kunnan ulkopuolelta	9 630 000	9 055 094	151 418
(Lainoissa ovat mukana vain pitkäaikaiset lainat)			

Vuoden 2023 talousarvioraamit tulosalueittain

Nettomenot/-tulot tulosalueittain					
	Tilinp. 2021	Talousarvio 2022	Talousarvio- raamit 2023	Talousarvio	Erotus
Rahoituserät	28 599 228	29 216 809	10 873 097	10 873 097	0
Vaalit	-28 486	-10 000	-10 000	-10 000	0
Tilintarkastus	-22 848	-24 000	-24 000	-24 000	0
Yleis- ja taloushallinto	-1 893 519	-2 135 134	-2 222 360	-2 222 360	0
Elinkeinotoiminta	-171 582	-234 000	-200 000	-200 000	0
Rakennusvalvonta	-94 429	-100 267	-104 060	-104 060	0
Sivistystoimi	-7 354 864	-7 422 262	-7 755 562	-7 807 817	-52 255
Sosiaali- ja terveystalvet	-19 498 653	-19 184 123	0	0	0
Tekninen toimi	<u>269 587</u>	<u>352 779</u>	<u>312 885</u>	<u>262 885</u>	<u>-50 000</u>
VUOSIKATE	-195 566	459 802	870 000	767 745	-102 255
Käyttöomaisuuden poistot	-1 592 334	-1 450 000	-1 520 000	-1 520 000	0
TILIKAUDEN TULOS	-1 787 900	-990 198	-650 000	-752 255	-102 255
Poistoerot ja inv. varaukset	<u>451 791</u>	<u>400 000</u>	<u>450 000</u>	<u>450 000</u>	<u>0</u>
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-1 336 109	-590 198	-200 000	-302 255	-102 255

Tuloslaskelma

Euroa				
	Talousarvio 2023		Talousarvio 2022	
Toimintatuotot				
Myyntituotot	2 386 418		2 807 893	
Maksutuotot	307 531		296 588	
Tuet ja avustukset	519 000		527 500	
Muut toimintatuotot	2 635 489	5 848 438	2 266 309	5 898 290
Toimintakulut				
Henkilöstökulut	-7 607 618		-7 942 932	
Palvelujen ostot	-3 852 800		-22 629 210	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-2 247 651		-1 820 485	
Avustukset	-873 780		-1 061 630	
Muut toimintakulut	-1 378 819	-15 960 668	-1 255 098	-34 709 355
TOIMINTAKATE		-10 112 230		-28 811 065
Verotulot				
Kunnallisvero	4 872 000		9 931 000	
Kiinteistövero	920 000		904 000	
Yhteisövero	1 424 000	7 216 000	1 464 000	12 299 000
Valtionosuudet				
Kunnan peruspalvelujen	822 117		9 488 000	
Verotuloihin perustuva	2 470 578		4 829 000	
Verotulomenetyksen	937 473		2 978 000	
Opetus- ja kulttuuritoimen	-585 937	3 644 231	-488 000	16 807 000
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	8 536		4 867	
Muut rahoitustuotot	260 000		230 000	
Korkokulut	-250 700		-50 000	
Muut rahoituskulut	-4 836	13 000	-20 000	164 867
VUOSIKATE		767 745		459 802
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 520 000		-1 450 000	
Arvonalentumiset		-1 520 000	0	-1 450 000
Satunnaiset erät				
Satunnaiset tuotot		0		0
Satunnaiset kulut		0		0
TILIKAUDEN TULOS		-752 255		-990 198
Poistoeron tuloutus		450 000		400 000
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ		-302 255		-590 198

Rahoitussuunnitelma

Euroa				
	TALOUSARVIO 2023		TALOUSARVIO 2022	
TOIMINNAN RAHAVIRTA				
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	767 745		459 802	
Satunnaiset erät	0		0	
Tulorahoituksen korjauserät	0	767 745	0	459 802
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-10 513 500		-8 599 000	
Rahoitusosuudet inv.menoihin	0		0	
Pysyv. vastaavien myyntitulot	3 068 000	-7 445 500	20 000	-8 570 000
Toiminnan ja investointien rahavirta		-6 677 755		-8 119 198
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA				
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset	0		0	
Antolainasaamisten vähennykset	36 223	36 223	16 223	16 223
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	10 000 000		9 000 000	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-370 000			
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	9 630 000		9 000 000
Oman pääoman muutokset		9 666 223		9 016 223
RAHAVAROJEN MUUTOS		2 988 468		897 025
Rahavarat 1.1.		3 413 291		2 516 266
Rahavarat 31.1.	Talousarvion mukaan	6 431 015	Talousarvion mukaan	3 413 291

Taloussuunnitelma vuosille 2023–2025

Euroa						
	Talousarvio 2023		Taloussuunnitelma 2024		Taloussuunnitelma 2025	
Toimintatuotot						
Myyntituotot	2 368 418		2 950 000		00 000 000	00 000 000
Maksutuotot	307 531		400 000			
Tuet ja avustukset	519 000		550 000			
Muut toimintatuotot	2 635 489	5 848 438	2 400 000	6 300 000		
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-7 607 618		-8 150 000			
Palvelujen ostot	-3 852 800		-3 550 000			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat						
Ostot tilikauden aikana	-2 247 651		-1 900 000			
Avustukset	-873 780		-1 100 000			
Muut toimintakulut	-1 378 819	-15 960 668	-1 350 000	-16 050 000		
TOIMINTAKATE		-10 112 230		-9 750 000		
Verotulot						
Kunnallisvero	4 872 000		4 000 000			
Kiinteistövero	920 000		904 000			
Yhteisövero	1 424 000	7 216 000	1 100 000	6 004 000		
Valtionosuudet						
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	822 117					
Verotuloihin perustuva valtionos.tasaus	2 470 578					
Verotulomenetysten kompensaatio	937 473					
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-585 937	3 644 231		5 000 000		
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkotuotot	8 536		2 000			
Muut rahoitustuotot	260 000		230 000			
Korkokulut	-250 700		-100 000			
Muut rahoituskulut	-4 836	13 000	-20 000	112 000		
VUOSIKATE		767 745		1 366 000		
Poistot ja arvonalentumiset		-1 520 000		-1 520 000		
Satunnaiset erät						
Satunnaiset tuotot		0		0		
Satunnaiset kulut		0		0		
TILIKAUDEN TULOS		-752 255		-334 000		
Poistoeron tuloutus		450 000		400 000		
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ		-302 255		66 000		

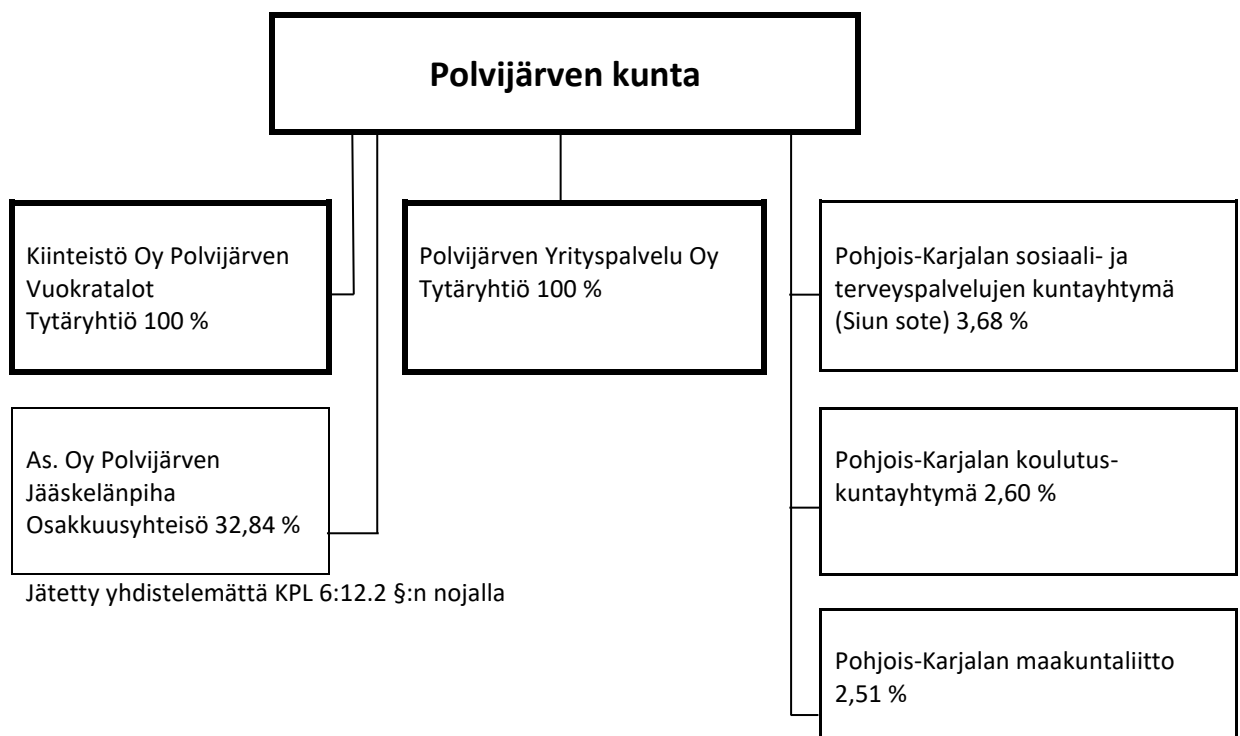
Vuoden 2023 talousarvio ja vuosien 2024–2025 taloussuunnitelma

Kuntakonsernin tavoitteet

Polvijärven kuntakonserniin kuuluvat Polvijärven kunnan ohella kunnan 100 %:sti omistamat tytäryhtiöt Polvijärven yrityspalvelu Oy, Kiinteistö Oy Polvijärven Vuokratalot sekä 1.1.2023 toimintansa aloittava Polvijärven Kaukolämpö Oy. Kuntastrategia sitoo myös tytäryhtiöitä.

Polvijärven kuntakonserniin kuuluvat lisäksi kuntayhtymät kunnan omistusosuuksien mukaisesti. Kuntayhtymät hoitavat kunnan tehtäviä toimialansa mukaisesti. Kunnan päätösvalta kuntayhtymässä määräytyy perussopimuksen mukaisesti. Kunnan tavoitteena on yhteistyössä muiden jäsenkuntien kanssa toimia kuntayhtymän tavoitteiden ja omistajaohjauksen mukaisesti.

Kuntakonsernin rakenne 31.12.2022

Kuntayhtymien yhdistelyt on tehty peruspääomaosuuden suhteessa

Polvijärven kunnan tytäryhtiöt hoitavat elinkeinotoimeen, asuntotoimeen sekä lämpöliiketoimintaan liittyviä tehtäviä. Polvijärven tytäryhtiöt toteuttavat osaltaan Polvijärven kunnan kuntastrategiaa ja toiminta-ajatusta sekä valtuuston asettamia tavoitteita ja päämääriä.

Tytäryhtiöiden toimintaa ohjaa valtuuston hyväksymä konserniohje.

Tytäryhtiöiden yhteiset tavoitteet vuodelle 2023

- Taloutta hoidetaan pitkäjänteisesti ja tarvittaessa tervehdytetään taloutta

Yhtiökohtaiset tavoitteet vuodelle 2023

Kiinteistö Oy Polvijärven Vuokratalot

- osoittaa vuokralaisille tarkoituksenmukaisia ja kohtuuhintaisia asuntoja
- talouden tervehdyttämistä tulee jatkaa ja tarvittaessa purkaa huonokuntoisia asuntoja

- yhtiö laatii pidemmän aikavälin suunnitelman talouden kehityksestä, korjausvelan vähentämisestä ja tulevien remonttien toteuttamisesta

Polvijärven yrityspalvelu Oy

- edistää elinkeinoasioita yhteistyössä kunnan kanssa
- edistää kunnan yritysten kilpailukykyä tarjoamalla houkuttelevia toimitiloja
- toiminnan tulee olla kannattavaa
- yritystilojen vuokrien tulee olla paikkakunnan hintatason mukaisia

Polvijärven Kaukolämpö Oy

- toiminnan käynnistäminen yhtiömuotoisena vuonna 2023
- toiminnan tulee olla kannattavaa pitkällä aikavälillä tarkasteltuna siten, että myös investoinnit ovat mahdollisia yhtiön omalla tulorahoituksella

Polvijärven kunnan ja sen tytäryhtiöiden rahoitus hoidetaan yhteistyössä. Tytäryhtiöillä ei ole omaa palkattua henkilöstöä, vaan tehtävät hoidetaan kunnan henkilöstön toimesta oman toimen ohella.

Polvijärven kunnan ja sen tytäryhtiöiden tilintarkastus kilpailutetaan yhteistyössä. Kuluvalle valtuustokaudella tilintarkastusyhteisönä toimii KPMG. Tytäryhtiöihin on valittu tilintarkastajaksi kunnan JHTT-tilintarkastaja.

Polvijärven kuntastrategia

Polvijärven kuntastrategia on päivitetty vuonna 2019. Samassa yhteydessä on uudistettu kunnan visuaalinen ilme, jossa seikkailevat kunnan vaakunasta tutut hanhet. **Kuntastrategia on päätetty päivittää vuoden 2022 aikana, jolloin siihen lisätään keskeisiä konkreettisia asioita.**

Kuntastrategia ohjaa kaikkea kunnan toimintaa. Alla on selvitetty kuntastrategian keskeisiä teemoja:

Ideoidaan yhdessä parempaa Polvijärveä!

Meitä on täällä Polvijärvellä yllättävän paljon. Jos lasketaan yhteen vakituiset asukkaamme, kesäasukkaat ja Polvijärvellä töissä käyvät, on meitä kaikkiaan noin 5000 ihmistä.

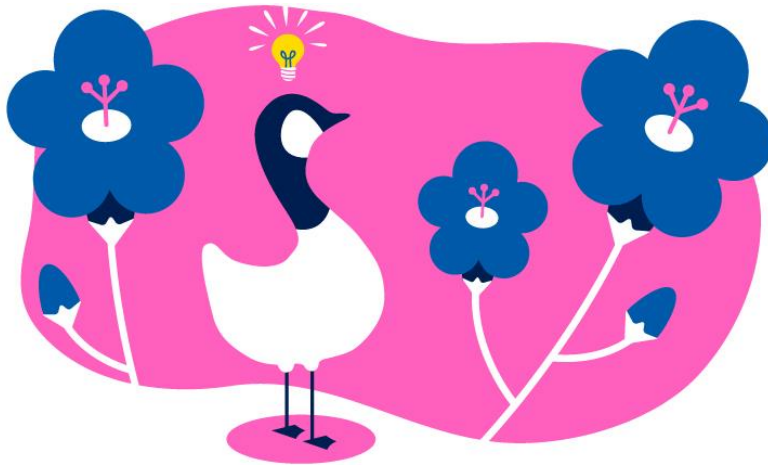
Olemme varmoja, että tämän 5000 ihmisen joukosta kumpuavat parhaat ideat, visiot ja käytännön kehittämistarpeet. Niiden avulla teemme Polvijärvestä sellaisen paikan olla ja elää, kuin se meille parhaiten sopii.

Uudistetun kuntastrategian kantava ajatus on se, että teemme tämän kaiken YHDESSÄ.

Seuraavaksi ryhdymme sanoista tekoihin. Tuomme hyvät ideamme kuuluviin, toteutamme ne ja annamme kaikkien kuulla, kuinka onnistuimme. Sillä niinhän se on – kun pidämme omasta "kotipesästä" huolen, hyvästä työstä ansaitut kehu kaikuva yllättävä kauas.

Samalla kun uudistimme ajatusmaailmaamme, rukkasimme myös visuaalista ilmettämme. Polvijärven tunnistaa perinteikkäästä sinisestä, nuorekkaasta pinkistä ja pirteästi keltaisesta sekä vaakunaeläimestämme hanhesta, joka lehahtaa monenlaisiin seikkailuihin!

Kuinka sen teemme (eli strategiset painopisteet)

5000 visionääriä - Ideoi ja laita toimeksi!

Kannustamme ja autamme kaikkia – niin asukkaita, kesävieraita ja kunnan työntekijöitä – heittämään hyvät kehittämisideansa nyt pöytään. Pyörää ei tarvitse keksiä uudelleen, sillä yleensä ne pienet välähdykset ovat juuri niitä parhaimpia ideoita, jotka osoittautuvat aidosti hyödyllisiksi niin kotona kuin työpaikalla.

Jotta ideat eivät jää vain kahvipöytäkeskustelujen aiheiksi, niitä kerätään ja kirjataan ylös sekä viedään eteenpäin toteutettavaksi. Ideoinnin tulokset saavat näkyä ja kuulua!

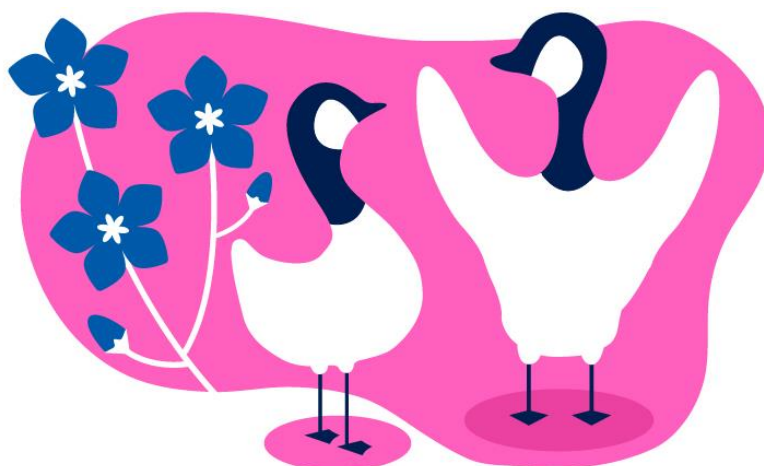

5000 virittäjää - Kehitä, keskustele ja kuuntele!

Kun ideoinnin makuun on päästy, on aika miettiä, miten ideoita voidaan jalostaa entistä paremmiksi. Jo olemassa olevia palveluita ja toimintamalleja viilataan tehokkaammiksi kokemuksia ja näkemyksiä keräämällä. Myös uusia ideoita kehitetään yhdessä toimiviksi ratkaisuiksi.

Onnistunut virittäminen edellyttää, että keskustelemme muiden kanssa. Meidän on annettava palautetta rohkeasti sekä otettava sitä vastaan avoimin mielin.

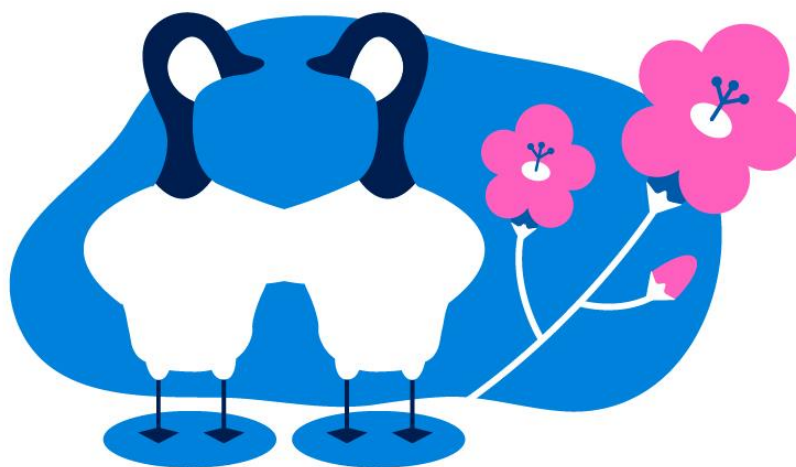
Kehittäminen tarkoittaa sitä, että toisinaan mietimme asioita uusista näkövinkkeleistä ja uskallamme kokeilla uutta. Emme pelkää virheitä, sillä vaikka niitä sattuisikin, nekin vievät meitä kohti parempaa lopputulosta.

5000 viestijää - Jaa tarinasi eteenpäin!

Hyvästä työstä on syytä olla ylpeä – kun saamme tehtyä hienoja tekoja, kerromme niistä pystypäin muillekin. Aivan tavalliset, arkisetkin onnistumisemme ovat kertomisen arvoisia, sillä pienistä puroista kasvaa suurempi virta. Turha kainostelu ja vaatimattomuus joutaa syrjään!

Kun 5000 ihmistä vie myönteistä viestiä eteenpäin, äänemme kuuluu yllättävän kauas. Jokainen meistä on viestinviejä – jokaisen tarinalla on merkitystä, millaisena paikkana Polvijärvi näyttäytyy paitsi meidän, myös ulkopuolisten silmin.

5000 vastuunkantajaa - Huolehdi itsestäsi ja ympäristöstäsi!

Olemme kaikki vastuussa itsestämme, toisistamme ja ympäröivästä maailmasta. Jotta voimme rakentaa Polvijärvestä entistä parempaa paikkaa meille kaikille, on meidän ajateltava itsemme lisäksi myös muita. Sen sijaan, että sanomme *”Joku muu voisi tämän tehdä”* pohdimmekin ensin, *”Kuinka minä itse voisin viedä asiaa eteenpäin, ja ketkä voisivat minua auttaa?”*.

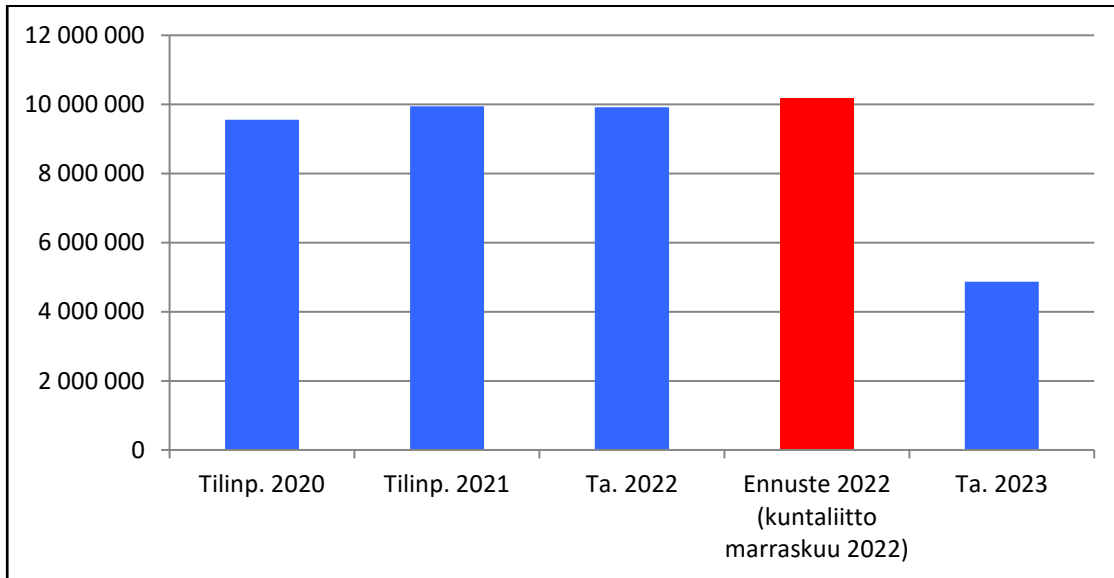
Vastuunkantaja uskalttaa paitsi heittäytyä, myös jakaa vastuuta muille. Otamme huomioon toisten vahvuudet ja voimavarat – yhdessä toimien kykenemme suurempiin tekoihin.

Toimialojen tulee huomioida kuntastrategia toiminnassaan.

Keskeiset tulot

Kunnallisvero

Tilinp. 2020	Tilinp. 2021	TA 2022	Ennuste 2022 (Kuntaliitto marraskuu 2022)	TA 2023
9 553 502	9 942 574	9 921 000	10 185 000	4 872 000

Vuoden 2023 tuloveroprosentiksi on vahvistettu 7,61. Sote-uudistuksen voimaannpanolaista johtuen kunnan tuloveroprosenttia ei voi muuttaa vuodelle 2023. Kaikkien kuntien tuloveroprosentteihin tehdään samansuuruinen vähennys, jolla leikataan kunnallisverosta laskennallinen soteen kohdistuva tulo pois. Leikkaus tulee olemaan 12,64 prosenttiyksikköä.

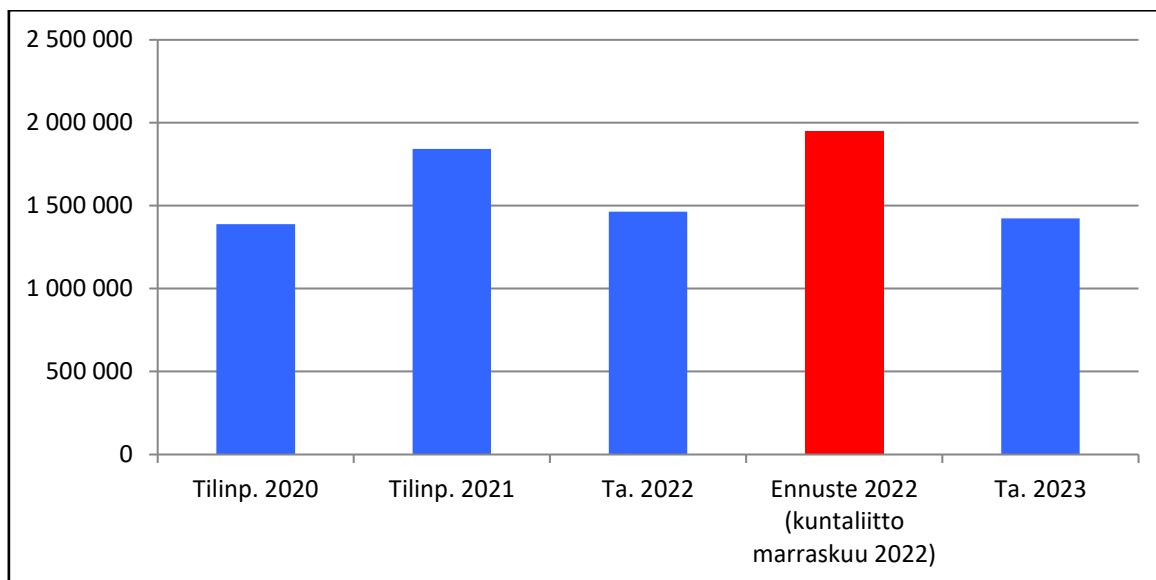
Polvijärven kunnan vuoden 2022 kunnallisverot ovat toteutumassa paremmin kuin talousarviossa on ennakoitu.

Kunnallisverotulojen arviointi on viime vuosina ollut erittäin vaikeaa, johtuen tilitysjärjestelmän muutoksista, koronapandemian vaikutuksista ja sote-uudistuksesta.

Kuntaliiton vuoden 2023 kunnallisveroennuste lähtee siitä, että inflaatiopaine on edelleen olemassa, mutta verotilitykset alkavat kertyä normaalisti. Veroleikkaus sote-uudistuksen johdosta näkyy kaikissa kunnissa. Sote-uudistuksen muutosajankohdan veroperustemuutoksiin liittyvä, kuntien verotuloja jälkikäteen 2023–2024 kasvattava verohäntä tekee kunnallisverojen arvioinnista hankalaa talousarviossa 2023. Kunnallisveroa tilittyy kunnille aiempien vuosien korkeammalla prosentilla vielä vuonna 2023 ja 2024, mistä johtuu nimitys verohäntä. Talousarvioon on vuoden 2023 kunnallisverot merkitty 350 000 euroa Kuntaliiton ennustetta suurempina verohäntien vuoksi.

Yhteisövero

Tilinp. 2020	Tilinp. 2021	TA 2022	Ennuste 2022 (Kuntaliitto marraskuu 2022)	TA 2023
1 389 134	1 842 877	1 464 000	1 951 000	1 424 000

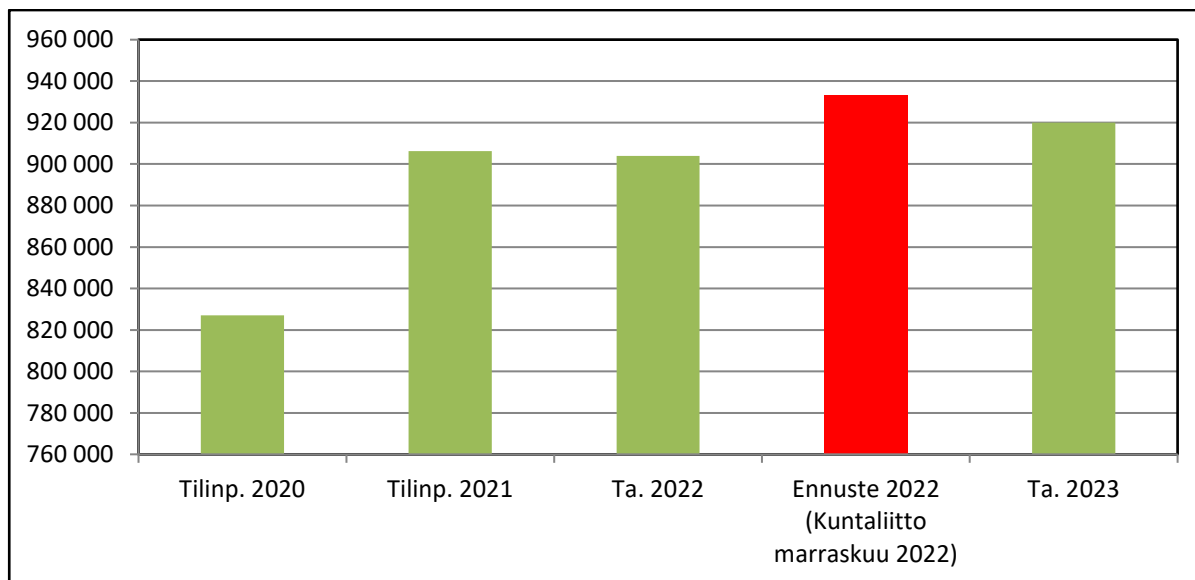

Yritysten toiminta on piristynyt koronapandemian jälkeen, mikä näkyy myös yhteisöveroennusteessa vuodelle 2022. Kuntaliiton ennusteen mukaan yhteisöverojen määrä kasvaisi reilulla 108 000 eurolla vuonna 2022 verrattuna vuoteen 2021.

Kunnalle tilitettävät yhteisöverot muodostuvat ao. kunnassa toimivien yhteisöjen maksamista pääomaverosta. Useassa kunnassa toimivan yhteisön maksamat pääomaverot jaetaan kuntien kesken henkilöstömäärien suhteessa.

Kiinteistövero

Tilinp. 2020	Tilinp. 2021	TA 2022	Ennuste 2022 (Kuntaliitto marraskuu 2022)	TA 2023
827 074	906 320	904 000	933 000	920 000

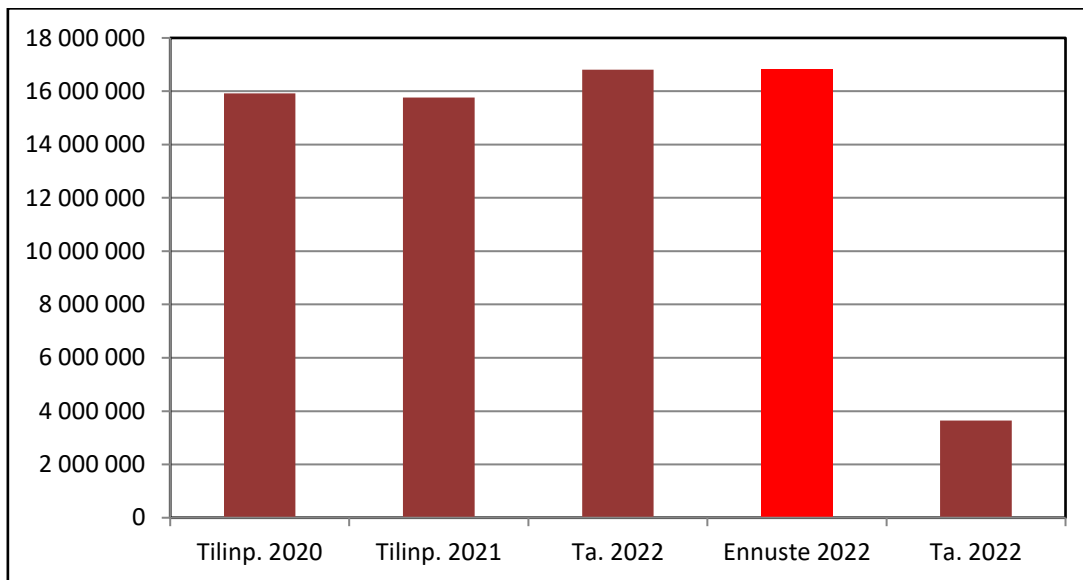

Kiinteistöveroprosentit ovat vuonna 2023 samat kuin vuonna 2021. Polvijärvellä yleishyödylliset yhteisöt on vapautettu kiinteistöverosta.

Kiinteistöveron vuosittaisessa tuotossa ei ole suuria vaihteluita.

Valtionosuudet

Tilinp. 2020	Tilinp. 2021	TA 2022	Ennuste 2022	TA 2023
15 923 292	15 766 703	16 807 000	16 840 854	3 644 231

Polvijärven kunnan vuoden 2022 valtionosuudet tulevat olemaan noin 1 074 000 euroa suuremmat kuin vuonna 2021. Valtionosuuksien kasvu tulee ohjautumaan kokonaan Siun soten alijäämien ja palkkaharmonisoinnin menojen kattamiseen.

Sote-uudistuksen myötä kunnan peruspalvelujen valtionosuuden kriteerit muuttuvat. Uudistuksen jälkeen kunnan peruspalvelujen valtionosuuden perusteena ovat esi- ja perusopetuksen ja yleisten kirjastojen laskennalliset kustannukset sekä asukaskohtaisen taiteen perusopetuksen ja kuntien yleisen kulttuuritoimen laskennalliset perusteet. Sosiaali- ja terveyspalveluiden menot poistuvat kuntien valtionosuuslaskennasta.

Vuonna 2023 valtionosuudet tulevat olemaan enää noin 3 600 000 euroa. Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus on tässä vaiheessa arvio.

Rahoituserät

Verotulot ja valtionosuudet

Verotuloja ja valtionosuuksia on selvitetty edellisillä sivuilla.

Kunnan lainat ja korot

Polvijärven kunnalla ei ole tällä hetkellä ollenkaan pitkäaikaista lainaa. Vuoden 2021 tilinpäätöksissä Suomessa oli vain kaksi velatonta kuntaa, joten velattomuus on varsin poikkeuksellista.

Vuoden 2023 talousarvioon on merkitty, että uutta pitkäaikaista lainaa nostetaan enintään 10 milj. euroa. Lainaa tarvitaan uuden hoivayksikön rakentamiseen, jonka kustannusarvio on 12,3 milj. euroa.

Vuoden 2023 investointimenot ovat yhteensä 10,5 milj. euroa, suurimpana hoivayksikön, eli asumispalveluyksikön/keskuskeittiön rakentaminen (8,9 milj. euroa). ARA on myöntänyt ennakkopäätöksellä valtionavustusta hoivayksikköön 3 048 000 euroa.

Vuoden 2023 korkokuluiksi on arvioitu 250 700 euroa, koska lainaa tarvitaan asumispalveluyksikön rakentamiseen. Korkotaso on noussut inflaatiopaineen takia vuonna 2022 ja sen ennustetaan jatkuvan samana tai jopa hieman kasvavan lähivuosien aikana.

Perustelujen alkuosassa olevasta taulukosta ilmenevät kunnan ja tytäryhtiöiden lainatiedot vuosilta 2021–2023.

Osingot ja osuudet

Omistusosuuksiensa perusteella kunta saa Pohjois-Karjalan Sähkö Oy:ltä ja Pohjois-Karjalan Energiaholding Oy:tä osinkoja noin 260 000 euroa vuodessa.

Vaalit

Vuonna 2023 järjestetään eduskuntavaalit, joiden järjestämisestä kunta vastaa kunnan alueella.

Tilintarkastus

Tarkastuslautakunta arvioi vuosittain, kuinka valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet ovat toteutuneet. Kunnan tilintarkastusyhteisönä toimii KPMG Oy.

Sosiaali- ja terveystaloudet

Sosiaali- ja terveystalouden tulosalue on poistettu käytöstä vuonna 2023 hyvinvointialueuudistuksen takia. Sosiaali- ja terveystalouden tuottamisesta vastaa jatkossa valtio hyvinvointialueiden kautta.

Yleis- ja taloushallinnon vuosisuunnitelma 2023

Yleis- ja taloushallinnon toimialan vuoden 2023 keskeiset tavoitteet ovat:

- Uusitun kuntastrategian arkeen vieminen

Kuntastrategia sisältää konkreettisia asioita, jotka ohjaavat kunnan toimintaa pitkällä aikavälillä. Uusittu kuntastrategia tulee saada osaksi työntekijöiden ja kuntalaisten arkea, joten sen näkyväksi tekeminen ja päätösten sitominen siihen on tärkeää. Koska uusittu kuntastrategia ei ole valmis talousarvion valmisteluhetkellä, tavoitteita voidaan täsmentää strategian valmistuttua.

- Kunnan ja hyvinvointialueen välinen yhteistyö organisaatiomuutoksessa vuonna 2023

Kunnat ovat velvollisia avustamaan yhteistyössä hyvinvointialueiden käynnistymisessä. Tämä koskee Polvijärven kunnassa siivoustoimen ja kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseen liittyviä asioita.

- Saumaton yhteistyö koko kuntaorganisaation kesken

Syksyllä 2020 uudistettu organisaatio toimii tehokkaasti ja sille asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Kunta tukee asukkaiden sekä järjestöjen osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia.

- Toimintatapojen ja johtamisen kehittäminen sekä seuranta yhdessä kaikkien toimialojen kanssa

Työhyvinvointikysely otetaan osaksi vuosittaista toiminnan seuranta. Esihenkilöiden johtamisosaamista vahvistetaan edelleen. Prosessien tarkastelu parantaa tuottavuutta ja henkilöstön digiosaamista vahvistetaan. Lisätään valmiuksia paikkariippumattomaan työhön kunnassa ja kunnan työntekijöiden keskuudessa niissä tehtävissä, missä se on työn luonne huomioon ottaen mahdollista.

- Sujuvat talous- ja hallintopalvelut toimialan ja koko kuntakonsernin tarpeisiin

Toiminnan sähköistäminen jatkuu ja konsernitilinpäätöksen ominaisuudet otetaan täysimääräisesti käyttöön. Tytäryhtiöiden kirjanpito hoituu sujuvasti kuukausittain. Uuden hoivayksikön rakentamiseen liittyvät hallinnolliset ja taloudelliset asiat hoituvat onnistuneesti vuonna 2023.

- Kunnan veto- ja pitovoima lisääntyy markkinointiviestinnän ansiosta

Kuntamarkkinointi ja houkutteleva viestintä tukevat uutta kuntastrategiaa ja siitä johdettujen tavoitteiden toteuttamista. Sisäisen viestinnän uudistaminen lisää henkilöstön tiedonsaantia sekä vuorovaikutteista osallistumista.

- Vaikuttavat TE-palvelut

Polvijärven kunta on mukana kuntakokeilussa. Kunnan työttömyys-% pienenee edelleen verrattuna vuoteen 2022. TE-palvelujen siirtyminen kunnille vuonna 2025 tulee lisäämään merkittävästi kaupungin vaikuttamismahdollisuuksia työllisyyden ja elinvoiman edistämiseksi.

- Hyvä ruoka, parempi mieli. Lähiruoan tarjoaminen osana kunnan ateriapalveluita

Polvijärvi on saanut lähiruoan käytöstä myönteistä julkisuutta vuosina 2021-2022.

- **Sitova perustelu:** Keskuskeittiön elintarvikkeiden hankintaan varatusta määrärahasta osoitetaan 10 000 euroa käytettäväksi hankintoihin, jotka ovat lähiruokaa.

Yleis- ja taloushallinnon alle on ohjattu kustannukset Siun Työterveys Oy:ltä ostetuista työterveyspalveluista sekä ympäristöterveydenhuollon maksuosuudet, koska sosiaali- ja terveydenhuollon tulosalue on poistettu käytöstä vuonna 2023 hyvinvointialueuudistuksen vuoksi.

Yleis- ja taloushallinnon tulosalueelle sisältyvät yhteistoimintaosuudet, jäsenmaksut ja avustukset

Yhteistoimintaosuudet

	Euroa
1. Suomen Kuntaliitto	9.800
2. Joensuun seudun palveluyhteistyö	1.800
3. Yhteistoimintaosuus, Voimaa Vanhuuteen –hanke	<u>5.000</u>
	Yhteensä 16.600

Jäsenmaksut

1. Suomen Luotonantajayhdistys	20
2. Kapiosto	700
3. Pohjois-Karjalan Pelastusalan liitto ry.	80
4. Suomi-Venäjäseura	40
5. Pelastakaa Lapset ry.	40
6. Pohjois-Karjalan Syöpäyhdistys	160
7. Pohjois-Karjalan Kauppakamari	800
8. Karjalaisen Kulttuurin Edistämissäätiö	20
9. Suomen Punainen Risti	170
10. Savo-Karjalan vesiensuojeluyhdistys	800
11. Pohjois-Karjalan teatteriyhdistys	1.670
12. Pohjois-Karjalan virkistysreitistöyhdistys, toimintamaksu	<u>800</u>
	Yhteensä 5.300

Yleishallinnon avustukset

1. Polvijärven Maa- ja kotitalousseura	300
2. Sotien 1939–1945 Polvijärven perinnetoimikunta	1.000
3. Polvijärven Riistanhoitoyhdistys (koiratarhan ylläpitoon)	510
4. Avustus elintarvikkeiden jakeluun	<u>2.000</u>
	Yhteensä 3.810

Tila-avustukset (toimitilat luovutettu käyttöön korvauksetta)

1. Polvijärvi-Seuran museo (kirjaston yläkerta)	<u>4.788</u>
	Yhteensä 4.788

Elinkeinotoiminta

Joensuun seudulla elinkeinotoimeen liittyviä asiantuntijapalveluja hoitaa Business Joensuu Oy. Valtuusto on hyväksynyt sopimuksen yhteistyön jatkamisesta myös vuonna 2023. Yhtiön kaikki asiantuntijapalvelut ovat Polvijärven kunnan käytettävissä. Polvijärvellä ja Outokumpuun on nimetty oma yritysasiantuntija.

Polvijärven elinkeinotoimeen liittyviä tehtäviä hoitavat myös kunnanjohtaja ja maaseutuasiamies. Tekninen johtaja toimii Polvijärven Yrityspalvelu Oy:n toimitusjohtajana. Polvijärven Yrityspalvelu Oy vastaa kunnan yrityskiinteistöistä.

Elinkeinotoimen toimintaa ohjaa Polvijärven kuntastrategia.

Tavoitteet 2023

- Kunnassa toimivien yritysten toimintaedellytysten turvaaminen ja parantaminen
- Uusia yrityksiä syntyy Polvijärvellä
- Uusia työpaikkoja Polvijärvellä
- Aktiivinen toiminta ja vuoropuhelu paikallisten yritysten kanssa
- Osallistuminen matkailun kehittämiseen VisitKarelian ja kunnan omien toimijoiden kautta
- Hankerahoituksen hyödyntäminen kylien ja yritystoiminnan kehittämisessä.

Uusien työpaikkojen luomista autetaan Business Joensuu Oy:ltä ostettavalla monipuolisella yritysneuvonnalla, järjestämällä ja tarvittaessa rakentamalla toimitiloja yrityksille sekä varaamalla riittävästi kunnallistekniikalla varustettuja yritystoiminnan alueita. Yritysten kasvua ja kehittymistä vahvistetaan mm. tukemalla yritysten toimintatapojen tehostamista ja tuotannon järkeistämistä. Kunnan hankinnoilla voidaan edistää paikallisten yritysten toimintaedellytyksiä.

Polvijärven kunta toimii aktiivisesti yritysten kanssa. Business Joensuun antama yritysneuvonta on tärkeässä roolissa, mutta yrityskäynneille osallistuvat yritysneuvojen lisäksi tarpeen mukaan myös kunnanjohtaja, maaseutuasiamies sekä Polvijärven Yrityspalvelu Oy:n toimitusjohtajana toimiva tekninen johtaja. Lähiseudulle suoritetaan elinvoimaan liittyvää benchmarkingia tarkoituksena saada yhtenäistä näkemystä seudun vahvuuksien hyödyntämiseen ja Polvijärven tunnetuksi tekemiseen sekä työpaikkojen että uuden yritystoiminnan valossa. Uudet yritykset ja työpaikat voivat tukea jo olemassa olevia yrityksiä sekä paikkakunnalla että seudullisesti.

EU-rahoitteisia maaseutuelinkeinojen kehittämishankkeita toteutetaan seudullisen maaseututoimen kautta, jossa isäntäkuntana toimii Liperin kunta. Leader-rahoitusta hyödynnetään mm. kylien ja maaseudun yritystoiminnan kehittämisessä, myönteisenä esimerkkihankkeena Vetävä Polvijärvi-hanke. Muita EU-hankkeita toteutetaan Business Joensuun kautta seudullisena, maakunnallisena ja kansainvälisenä yhteistyönä. Kunnat tekevät tiivistä yhteistyötä hankkeiden valmistelussa.

Kunnan talousarvioon vuodelle 2023 on varattu elinkeinojen kehittämismäärärahaa mm. maatilatalouden kehittämiseen sekä pienyritysavustuksiin.

Polvijärven kunnan vuoden 2023 elinkeinojen kehittämismäärärahan käyttöperusteet

	Määräraha (euroa)
Maatilatalouden kehittäminen	13 000
Maatilatalouden kehittämisrahasta voidaan harkinnan mukaan myöntää kunnanjohtajan päätöksellä avustusta mm. yleishyödyllisille yhteisöille tai yksityishenkilöille esim. kaikille avoimien tapahtumien järjestämiseen yhteensä enintään 5 000 euroa.	
Joensuun seudun elinkeinoyhteistyö	110 000
Osallistuminen Joensuun seudun Leader -ohjelman toteuttamiseen	15 000
Elinkeinotoimen hankkeet	10 000
Pienyritysavustukset	5 000
Kunta- ja tonttimarkkinointi	20 000
VisitKarelia	5 000
Polvijärvi-päivät	15 000
Messut	2 000
Muut	<u>3 000</u>
	Yhteensä 198 000

Kunnanhallitus antaa tarkemmat ohjeet maatilatalouden kehittämismäärärahan ja pienyritysavustusten myöntämisperusteista.

Sivistystoimen talousarvio 2023

Talousarviovuosi 2023 tulee olemaan kuntataloudessa haasteellinen: yleiseen talouskehitykseen liittyvä epävarmuus, maailmanpoliittiseen tilanteeseen liittyvä kustannusten nousu ja kunta-alojen henkilöstökustannusten nousu tuovat kustannuspaineita samanaikaisesti, kun kuntien tulokehitys laskee merkittävästi. Polvijärvellä on ollut kunnianhimoisena tavoitteena tarjota laadukkaita ja toimivia varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja vapaa-aikapalveluiden palvelut. Sivistystoimen palvelut ovat keskeisessä roolissa kuntalaisen hyvässä arjessa.

Sivistystoimi tuottaa varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja vapaa-aikapalveluiden palvelut kunnan omana toimintana. Lukiokoulutuksessa on tehty jo useita vuosia yhteistyötä Outokummun ja Juuan lukiodien kanssa. Seudullisena ostopalveluna hankitaan kirjastopalvelut, seutuopiston kurssitarjonta sekä etsivä nuorisotyö Joensuun nuorisoverstaalta.

Sivistystoimen kokonaisbudjetti 2023

Tili	Talousarvio 2023 netto	Talousarvio 2022 netto	Erotus	Ta %
2110 Koulutoimi/hallinto	331 593	155 220	+ 176 373	+113,6
2380 Varhaiskasvatus ja esiopetus	2 232 506	2 137 202	+ 95 304	+4,5
2210 Peruskoulut	4 401 556	4 176 598	+ 224 958	+5,4
2310 Lukio	474 536	451 744	+ 22 792	+5,0
2510 Kansalaisopisto	49 578	50 078	- 500	-1,0
2530 Kirjasto	179 487	175 547	+ 3 940	+0,5
2600 Vapaa-aika	277 824	275 873	+ 1 951	+0,7
Nettomenot yhteensä	7 944 080	7 422 262	+ 521 818	+7,0

Vuoden 2023 talousarvioesitys on 188 518 euroa yli kunnanhallituksen antaman raamin 7 755 662 euroa.

Vuoteen 2022 verrattuna suurimmat menojen lisäykset ovat seuraavilla menokohdilla:

Menokohta	Talousarvio 2023	Lisäys vuoteen 2022
Sisäiset vuokrat	799 548	243 564
Ateriapalvelut, sisäiset	693 931	91 927
Palkat	4 012 178	142 469
Eläkevakuutusmaksut/tasausmaksut	168 182	16 321
Työterveyshuolto, sisäinen	13 800	11 200
Henkilöstön e-passit	10 000	5 000
YHTEENSÄ	5 697 639	510 481

Kunnanhallitus nosti raamia edellisestä vuodesta 319 683 euroa. Kunnanhallitus sitoi raamin korotuksen palkankorotuksiin 94000 euroa ja sisäisten vuokrien korotuspaineisiin 225 683 euroa. Taulukosta voi huomata, ettei palkankorotuksiin varattu raamin korotus ollut riittävä, tarve on 48 469 euroa enemmän. Sisäisten vuokrien korotus on enemmän kuin raamissa on arvioitu ja lisäksi kunnan ateriapalveluiden kustannukset ovat kasvaneet 91 927 euroa. Myös sivistystoimen kaikki hankintamenot ovat nousseet huomattavasti yleisen hintakehityksen myötä.

Sivistystoimen investoinnit

Sivistystoimen investoinneissa pysytään hyvin maltillisissa tavoitteissa. Sivistystoimen hallinnon alle on varattu vain laiterikkoutumisen vara ja kirjaston mahdollisesti tarvitsemat lisäsatsaukset kameravalvontaan. Varhaiskasvatus, esiopetus ja koulu varaudutaan rikkiinäisten laitteiden korvaamiseen ja pieniin uudistamishankintoihin oppimisympäristöjen ajantasaistamiseksi ja lasten tukemiseksi. Vapaa-aikatoimen hankinnoissa on tarve kehittää Sotkuman nuorisotyön toimintaedellytyksiä ja uusia toimintakeskus Turvalan kuntosalilaitteita.

Tili	Talousarvio 2023	Talousarvio 2022	Erotus	Ta %
2105 Sivistystoimen hallinto	10 000	10 000	0	0
2103 Varhaiskasvatus ja esiopetus	20 000	20 000	0	0
2106 Kalusteet ja oppimisympäristön kehittäminen	50 000	50 000	0	0
2102 Vapaa-aikatoimen hankinnat	20 000	20 000	0	0
Nettomenot yhteensä	100 000	100 000	0	0

Polvijärven kunnassa on haettu valtion erityisavustusta yhteisöllisen opiskeluhuollon vahvistamiseen ja kehittämiseen vuodelle 2023 esiopetukseen, perusopetukseen ja lukiokoulutukseen. Hankkeen rahoitus olisi yhteensä 95000e, josta omarahoitusosuus on 30%. Omarahoitusosuutta jaetaan talousarviossa investointeihin, käyttövaroihin, koulutukseen sekä henkilöstökuluihin. Hankkeen investointimenojen tulee pysytellä koulujen käyttövarojen raamin sisällä siten, että koulun muuta tarpeelliset hankinnat saadaan toteutettua.

Polvijärven koulussa on haettu myös rahoitusta liikkuva opiskelutoimintaan vuodelle 2023. Rahoitusta haettiin aluehallintovirastolta 15 000 ja hankkeen omarahoitusosuus on 15 000e. Hanke kohdistuu yläkouluikäisiin. Hankkeen omarahoitusosuutta jaetaan talousarviossa myös investointeihin.

Sivistystoimen käyttömenot

Sivistystoimen hallinto

Sivistystoimen hallinto koostuu hallintosihteeristä, toimistosihteeristä ja osa-aikaisesta toimialajohtajasta, jonka päätoimi on toimia perusopetuksen ja lukion rehtorina. Sivistystoimen hallinto valmistelee sivistyslautakunnan esityslistat, vastaa talouden hoidosta (laskutus, maksut, talouden seuranta ja raportointi), koordinoi hankkeita ja suunnittelee koulukuljetukset.

Tulosalueen tavoitteet vuodelle 2023

1. Tarjotaan sujuvat hallinto- ja taloushallintopalvelut koko toimialalle.
2. Tuetaan ja kehitetään varhaiskasvatuksen hallintopalveluita.

3. Selkiytetään hallintoon, talouden kiertoon, oppilaitoshallintajärjestelmiin, varhaiskasvatuksen järjestelmiin liittyviä vastuualueita ja hyödynnetään kunkin työntekijän asiantuntemusta parhaalla mahdollisella tavalla.

Tulosalueen tavoitteet suunnitelmakaudelle 2024–2025

Suunnittelukauden tavoitteena on vahvistaa hallinnollista osaamista ja tukea kunkin työntekijän osaamisprofiilin kehittymistä. Löydetään prosessit, joissa opitaan hyödyntämään toistemme asiantuntemusta ja osaamista suunnitelmallisesti.

Tulosalueen henkilöstömitoititus

	2021	2022	TA 2023
Sivistystoimen toimialavastaava	0,3	0,3	0,3
Hallintosihteeri	1	1	1
Toimistosihteeri	1	1	1

Sivistystoimen hallinnossa on merkittävä henkilöstökulujen lisäys, joka johtuu siitä, että sivistyksen vastuualueiden sisältä poistuu eläkemenoperusteinen maksu (4101) ja sen tilalle tulee eläkevakuutusmaksujen tasausmaksu (4110). Talousarviovaiheessa tasausmaksu on kätevin sijoittaa sivistystoimen hallinnon alle, vaikka se tilinpäätöksessä kirjautuisikin eri vastuualueiden alle. Maksu koskee jo eläköityneitä henkilöitä ja siksi sitä ei pysty siirtämään nykyisen henkilöstön suhteessa vastuualueiden alle, koska se ei välttämättä vastaa eläköityneiden määrää. Sivistystoimen hallintoa kasvattavat myös työterveyshuollon kohonneet kulut, kasvu aiempaan edelliseen vuoteen 11200 euroa. Myös kunnan henkilökunnan virkistämiseen suunniteltu E-passin summan korotus 50 eurosta 100 euroon koko vuoden työskenteleville nostaa kuluja ainakin 5000 euroa. Sivistystoimen hallinnossa pidetään kuitenkin hyvänä ajatuksena, että virkistysrahan määrää korotetaan, koska kunta-alalla on myös koveneva kilpailu hyvistä työntekijöistä ja on hyvin tärkeää kunnan palveluille, että rekrytoinneissa onnistutaan ja pystytään olemaan houkutteleva vaihtoehto seudullisessa kilpailussa.

Varhaiskasvatus ja esiopetus

Tulosalueen tavoitteet vuodelle 2023

- 1) Polvijärven kunnan uuden varhaiskasvatussuunnitelman käyttöönotto ja siirtäminen käytäntöihin kaikissa yksiköissä.
- 2) Uuden varhaiskasvatuslain kolmiportaisen tuen prosessien luominen ja toimintakulttuuriin siirtäminen.
- 3) Hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden mukaisesti lasten tunne- ja vuorovaikutustaitojen tukeminen ja kehittäminen hyvillä arjen käytännöillä ja kohdennetulla tuella.

Tulosalueen tavoitteet suunnitelmakaudelle 2024–2025

Suunnittelukauden tavoitteena on vahvistaa henkilöstön ammatillista osaamista, henkilöstöresursseja ja toimintamalleja, jotta lapsen oikeus saada yleistä, tehostettua tai erityistä tukea sekä lapsen oikeus varhaiskasvatuksen erityisopettajan palveluihin ja opetukseen toteutuvat. Esiopetuksessa pedagogisen tuen ja oppilashuollon käytänteet vahvistuvat. Lisäksi tavoitteena on monialaisen yhteistyön eri toimintamallien kehittäminen lapsen edun mukaisesti.

Tulosalueen tunnusluvut ennuste vuosi 2023

Yksiköt	Lapsimäärä kevät	Lapsimäärä syksy	Työntekijät kevät	Työntekijät syksy
Päiväkoti Peukalainen	65	60	VL 9,5 VO 3,4 AV 1 (työl.)	VL 7 VO 4 VS 1-2 AV 1 (työl.)
Sotkuman Päiväkoti	54	50	VL 9 VO 5	VL 6 VO 5 VS 0-1 PÄIVÄK.AP 1
Perhepäivähoito	4	4	PPH 1	PHH 1
Vaparin esiopetus	36	19	VO 2 VL 3 AV 0,5	VO 2 VL 2 AV 0,5
Sotkuman esiopetus	15	15	VO 1 VL 1	VO 1 VL 1
Kotihoito	1	1	VL 1	VL 1
Yhteensä:	175	149	+ 2 VEO	+ 2 VEO
AP/IP Vapari+Sotkuma	37	47	1,35 (osa- aik.koulunk.ohj.)	1,5
varhaiskasvatuspäälli kkö			1	1
varhaiskasvatuksen apulaisjohtaja			0,1	0,1
varhaiskasvatuksen palvelusihteeri			1	1

Henkilöstön sijoittuminen syksyille tarkentuu lapsiryhmien koontien jälkeen. Hanketyössä jatkaa yksi varhaiskasvatuksen sosionomi ja kaksi varhaiskasvatuksen lastenhoitajaa. Vaparin aamu- ja iltapäiväkerhon suunnittelussa täytyy huomioida tulevan vuoden ekaluokkalaisten poikkeuksellisen suuri määrä. Vaparin esiopetuksen aamupalan siirtyminen ruokalaan vapauttaa Vaparin henkilöstön työpanosta pedagogiseen työhön myös aamusta.

Rekrytointitarpeet vuonna 2023

Vakituaisesti täytettävät toimet:

Varhaiskasvatuksen erityisopettaja, jotta varhaiskasvatuslain 3 a:n luvun velvoitteet lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen annettavaan tukeen turvataan. Varhaiskasvatuksessa on ollut kuluneenakin vuonna erityisopettaja, mutta hän on toiminut hankerahoituksella.

Varhaiskasvatuksen sosionomi: varhaiskasvatuksen lastenhoitajan jäädessä eläkkeelle, toimi muutetaan varhaiskasvatuksen sosionomin toimeksi. Näin pystytään vastaamaan varhaiskasvatuslain 37§:n vaatimuksiin.

Varhaiskasvatuksen sosionomi: varhaiskasvatuksen lastenhoitajan irtisanoutuessa, toimi muutetaan varhaiskasvatuksen sosionomin toimeksi. Näin pystytään vastaamaan varhaiskasvatuslain 37§:n vaatimuksiin.

Varhaiskasvatuksen palvelusihteeri, jonka työpanosta tarvitaan varhaiskasvatuksessa lisääntyneiden hallinnollisten työtehtävien tekemiseen. Määräaikainen työntekijä hoitaa tehtävää helmikuun loppuun 2023, tarve palvelusihteerin toimeen on todellinen. Hallinnollinen paperityö on lisääntynyt myös varhaiskasvatuksessa jatkuvasti.

Määräaikaisiin tehtäviin tarvitaan:

Yksi varhaiskasvatuksen opettajan perhevapaan sijainen.

Yksi varhaiskasvatuksen lastenhoitaja hanketyöhön.

Perusopetus

Tulosalueen tavoitteet vuodelle 2023

Lukuvuoden tavoitteiden mukaisesti

- 1) Ryhmytykseen panostaminen.
- 2) Mielenterveyden ja hyvinvoinnin tukeminen liikunnan keinoin.
- 3) Suvaitsevaisuuden ja monimuotoisuuden kulttuurin kehittäminen ja vuorovaikutuksellinen kohtaaminen.
- 4) Arviointikulttuurin kehittäminen.

Tulosalueen tavoitteet suunnitelmakaudelle 2024–2025

Perusopetuksessa oppilaiden määrä ei vähene suunnittelukauden aikana: lukuvuonna 2023-2024 oppilasmäärä nousee 351 oppilaaseen, ollen seuraavina lukuvuosina aina kevääseen 2026 saakka 345 oppilasta.

Perusopetuksessa ei ole mahdollisuutta ajatella henkilöstöresurssin vähentämistä, perusteena on kasvava lasten määrä. Suunnittelukauden tavoitteena on luoda yhtenäisen peruskoulun käytännöt niin sujuviksi, että kaikki lapset saavat tasavertaisen ja laadukkaan perusopetuksen koulupolun ensimmäisestä yhdeksänteen luokkaan. Pedagogisen tuen ja oppilashuollon käytänteet vahvistetaan vastaamaan varhaisen tuen tarpeisiin ja toivotaan, että uusien hyvinvointialueiden oppilashuollon, erityissairaanhoidon sekä sosiaalitoimen resurssit vastaavat paremmin tuen tarpeeseen sekä lakisääteisiin vaatimuksiin. Lisäksi osaksi koulun arkea otetaan Polvijärven kunnan hyvinvointisuunnitelmassa laaditut tavoitteet ja toimenpiteet. Suunnitelmakauden aikana tulee myös ajankohtaiseksi tilajärjestelyiden uudelleen pohdinta ruokalasta vapautuvan tilan myötä. Muuttuvat tilajärjestelyt tulvat vaatimaan investointisuunnitelmaa.

Polvijärven koulussa on ollut toistaiseksi erinomainen tilanne erityisopettajien suhteen: kunnan palveluksessa on tällä hetkellä seitsemän pätevää erityisopettajaa, yksi liki pätevä ja yksi luokanopettaja tekee erityisopettajan sijaisuutta.

Tulosalueen tunnusluvut ennuste vuosi 2023

	Oppilasmäärä keväät/syksy	Eri aineiden VVT ennuste	Erityisopetus VVT ennuste	Ohjaajat
1-6 Sotkuma	60/63	114	26	2
1-6 keskusta	168/170	253	99 (VIP mukana)	7 (VIP mukana)
7-9	111/118	225	57	3
yhteiset OVTES		36,4		
YHTEENSÄ	339/351	628,4	182	12

Polvijärven koulussa on haettu rahoitusta liikkuva opiskelutoimintaan vuodelle 2023. Rahoitusta haettiin aluehallintovirastolta 15 000 ja hankkeen omarahoitusosuus on 15 000e. Hanke kohdistuu yläkouluikäisiin. Hankkeen omarahoitusosuutta jaetaan talousarviossa investointeihin sekä käyttövaroihin. Avustuksesta ei ole tullut vielä päätöstä.

Tulosalueen henkilöstömitoitus

	2021	2022	TA 2023
Rehtori	0,6	0,6	0,6
Apulaisrehtori	1	1	1
Koulunjohtaja KK	0,3	0,3	0,3
Koulunjohtaja SOT	0,18	0,18	0,18
Luokanopettaja KK	7,7	7,7	7,7
Luokanopettaja SOT	3,82	3,82	3,82
Luokanopetuksen tuntiopettaja KK	0	0	1
Luokanopetuksen tuntiopettaja SOT			0,5
Luokanopetuksen tuntiopettaja KK mäaik.	2	1,5	1
Erityisopettaja KK 1-6	2	2	2,5
Erityisopettaja SOT	1,1	1,1	1
Erityisopettaja KK 1-6 mäaik.	3	2	1,5
Erityisopettaja KK 7-9	2	2	2
Erityisopettaja KK 7-9 mäaik.	0,5	0,375	1
Lehtori 7-9	4	3,5	3
Lehtori LU-PO	1,1	1,1	1,1
Lehtori PO-LU	3	3	1,5
Tuntiopettaja LU-PO	1	2	2
Tuntiopettaja PO-LU	4	4,5	7
Tuntiopettaja PO	1	1	1
Koulunkäynninohjaaja KK 1-6	3	3	4
Koulunkäynninohjaaja SOT	1	1	1
Koulunkäynninohjaaja KK 1-6 määr.aik	3	3	3* osa hankkeella
Koulunkäynninohjaaja SOT määr.aik	0,85	0,85	0,85
Koulunkäynninohjaaja KK7-9	1,7	1,7	1,7
Koulunkäynninohjaaja KK7-9 määr.aik	0,85	0,5	0
Hankekoordinaattori SKY	1	0,5	0,17
Kouluvalmentaja SKY	0,5	0,75	1
Kerhokoordinaattori Mie har	0,2	0,2	0,2

Erityisopettajien määrä perusopetuksessa pysyy samana vuoteen 2022 nähden lukuun ottamatta esiopetuksessa ollutta lisäresurssia 0,5 vuosiviikkotuntia, mikä siirtyy perusopetukseen syksyllä 2023. Perusopetuksessa syksyllä 2023 ennakoidaan olevan enemmän vaativan erityisen tuen oppilaita, jolloin VIP-ryhmään sijoitetaan kaksi erityisluokanopettajaa. VIP ryhmän erityisluokanopettajaresurssia jaetaan sekä

alaluokille että yläluokkien tarpeeseen. Tällä ennakoidaan nykyisen esiopetuksen ryhmän tarvetta: Vaparin esiopetuksen ryhmässä on neljänä päivänä viikossa erityisopettajan tuki käytettävissä.

Rekrytointitarpeet vuodelle 2023

Vakinaiset tehtävät:

Luokanopetuksesta eläköityy luokanopettajan viran haltija vuoden vaihteessa 2022. Kevätlukukausi mennään määräaikaikaisella sijaisella. Luokanopettajan virka kannattaa muuttaa luokanopetuksen päätoimisen tuntiopettajan viraksi ja rekrytoida siihen vakinainen viranhaltija 1.8.2023 alkaen. Tehtävä kannattaa määritellä siten, että viran sijoituspaikka voi vaihdella lukuvuosittain kulloisenkin tarpeen mukaan.

Perusopetuksessa oli lupa rekrytoida myös vakinainen erityisluokanopettaja vuonna 2022, tätä rekrytointia ei tehty, koska tehtiin toinen vakinaisen viran rekrytointi ja sen pohjalta katsottiin viisaammaksi jatkaa määräaikaikaisella tehtävän hoitajalla, joka oli tehtävään käytettävissä ja melkein valmis erityisopettaja. Perusopetuksen erityisopetuksen laadun varmistamiseksi tuo rekrytointi kannattaa varmasti laittaa täyttöön siten, että vakinainen viranhaltija voi aloittaa 1.8.2023 alkaen. Erityisopettajien kokonaismäärää tämä ei muuta mihinkään: tälläkin hetkellä on kahdeksan erityisopettajaa käytettävissä.

Määräaikaiset tehtävät:

Luokanopetukseen tarvitaan yksi määräaikainen luokanopetuksen tuntiopettaja lukuvuodelle 2023-2024, samalla tavoin kuten on tällä hetkellä. Hankerahoitusta voidaan osittain käyttää tähän.

Koulunkäynninohjaajia tullaan tarvitsemaan ainakin kolme määräaikaista, lopullisesta syksyn kuviosta riippuen voi olla tarve myös kasvattaa määrää yhdellä. He kaikki tekevät työtä osa-aikaprosentilla 85. Osaan palkoista voidaan käyttää hankerahoitusta.

Kouluvalmentaja: Polvijärven koululla on tällä hetkellä kesäkuun loppuun kouluvalmentaja SKY-hankkeen tuella. Maan hallitukselta on tulossa lakiesitys, jossa edellytetään, että koululta löytyy henkilöstöresurssia koulupudokkuuden torjuntaan ja poissaolojen ennaltaehkäisyyn 1.8.2023 alkaen. Polvijärvellä pilotoitua mallia kannattaa ehdottomasti jatkaa lukuvuoden 2023-2024 ajalle ja vakiinnuttaa tehtävä sitten, kun tiedetään tarkalleen lakiesityksen vaatimukset. SKY-pilotti on kokonaisuudessaan pystynyt syksyn 2022 aikana estämään koulupudokkuutta, oppilaiden kotiinjäämistä ja erikoissairaanhoidon kouluun siirtymistä.

Lukio

Tulosalueen tavoitteet vuodelle 2023

1. Opiskelijoiden jaksamisen tukeminen lukion arjessa: opetellaan keinoja vähentää stressiä ja hallita työmäärää sekä harjoitellaan palautumisen keinoja.
2. Pyritään vaalimaan hyvää yhteishenkeä: lukiolaisten omat viihtyisät tilat ja välipalatarjoilun jatkaminen.
3. Laadukkaiden ja opiskelijan osaamistasoa vastaavien YO-tulosten saavuttaminen: kevään 2022 ylioppilaista ennätysmäärä sai opiskelupaikan hyvän ylioppilastutkintotodistuksen ansiosta. Se helpottaa merkittävästi siirtymää jatko-opintoihin. Edelleen on hyvä tavoitella erinomaista valmistautumista ylioppilaskirjoituksiin.
4. Liikkuvan opiskelukulttuurin kehittäminen yhteistyössä perusopetuksen kanssa.
5. Polvijärven lukion markkinointi: Poltsilta saa hyvät edellytykset jatko-opintoihin

Tulosalueen tavoitteet suunnitelmakaudelle 2024–2025

Polvijärven lukion tavoitteet yhtenevät Polvijärven koulun tavoitteiden kanssa opiskeluhuollon kehittämisen sekä ruokalan tilaratkaisun osalta. Lisäksi Polvijärven lukion osalta yhteistyön kehittäminen Juuan, Outokummun ja uutena Heinäveden lukioiden kanssa on tärkeää, koska vain siten pystymme takaamaan riittävän laajan kurssitarjottimen. Polvijärven lukion vetovoiman lisääminen on edelleen tärkeää: pystymme kiistatta tarjoamaan hyvän pohjan jatko-opintoihin, kouluterveyskyselyn tulokset ovat olleet lukion osalta hyvät ja opiskelijoiden palaute lukio-opinnoista myönteistä.

Tulosalueen tunnusluvut ennuste vuosi 2023

	Kevät 2023	Syksy 2023
opiskelijat	24	25
VVT eri aineissa Polvijärvi	94,5	93
VVT eri aineissa yhteistyö Juuka-Oku	7,5	10
OVTES korvaukset	2,2	2,2
Resurssitunnit	18,42	18,59

Seutuopisto

Sivistyslautakunta on vahvistanut seutuopiston vuosittaiseksi tuntitilaukseksi 1459 h vuoden 2022 alusta alkaen. (Sivistyslautakunta 23.9.2021 49§)

Seutuopiston tuntihinta on 32,61 € eli vuoden 2023 talousarvioon varataan 49 578€ seutuopiston kurssitoimintaan. Kurssien sisällön suunnittelussa luotetaan Seutuopiston osaamiseen. Kuntalaiset voivat esittää kurssitoiveita suoraan Seutuopiston suunnittelijaopettajille.

Kirjasto

Omatoimikirjasto on laajentanut kirjaston käyttömahdollisuuksia ja tavoitteena on huolehtia sen toimivuudesta. Kirjaston talousraami määräytyy Joensuun seutukirjaston taloussuunnittelun pohjalta, jossa kirjaston kustannukset ovat 36,1798€/asukas.

Vapaa-ajanpalvelut: nuoriso-, kulttuuri- ja liikuntapalvelut

Tulosalueen tavoitteet vuodelle 2023

Hyvinvointialueet aloittavat vuoden 2023 alusta ja yhdyspintatyö on keskeistä tulevaisuudessa. Vapaa-ajanpalveluiden järjestämisvastuu säilyy kunnilla. Kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kiinnittyy jatkossa laajemmin kuntien lakisääteisiin palveluihin, joihin myös nuoriso- kulttuuri- ja liikuntapalvelut kuuluvat.

Liikunnassa kunnan ja hyvinvointialueiden yhdyspinnat liittyvät vähän liikkuvien ja soveltavaa liikuntaa tarvitsevien palveluihin. Liikuntaneuvonta on osa laajempaa palveluketjua, jossa terveytensä kannalta liian vähän liikkuvat tunnistetaan ja tavoitetaan, ohjataan liikuntaneuvontaan sekä omatoimisen ja ohjatun liikunnan pariin.

Palveluketjuja on rakennettu kunnissa liikunta- ja vapaa-aikatoimen, sosiaali- ja terveystoimen sekä järjestöjen yhteistyönä. Tällä hetkellä palveluketjut toimivat noin 150 kunnassa. Kuntien ja hyvinvointialueiden yhdyspintatyössä tulee sopia elintapaohjaukseen sisältyvän liikuntaneuvonnan tehtäviin ja vastuisiin liittyvästä työnjaosta sekä rakentaa tarvittavat konkreettiset yhteistyön rakenteet > kumppanuussopimukset > vahva yhteistyö.

Soveltavan liikunnan erityisiä kohderyhmiä ovat eri tavoin toimintarajoitteiset, pitkäaikaissairaat sekä ne ikääntyvät, joiden toimintakyky on selvästi heikentynyt.

Yhdenvertainen liikkuminen ja liikunnan harrastaminen edellyttävät sujuvia käytäntöjä ja yhteistyörakenteita. Nämä voivat liittyä esimerkiksi avustajiin, kuljetuksiin sekä kuntoutus- ja liikuntapalveluiden toiminnalliseen yhteistyöhön.

Tulosalueen tavoitteet vuodelle 2023

1) Suunnitella ja organisoida vapaa-ajanpalveluiden toimintaa vuorovaikutteisesti

- Osallistuva ja hyvinvoiva kuntalainen > omaehtoisesti liikkuva kuntalainen
- Suunnittelussa huomioiden hyvinvointisuunnitelman painopistealueet vapaa-ajanpalveluiden eri sektoreilla:

a) Liikunnasta ja luonnosta kestävyyttä

b) Toimiva arki > väestön ikärakenteen muutos > toimintakyvyn edistäminen > turvallisuuden tunne > vanhus- ja vammaisneuvosto > kuljetukset Outokummun vesijumppaan

- Yhteisestä tekemisestä ja kulttuurista osallisuutta
- Nuorten osallisuus huomioiden nuorten elinolojen kehittämisessä > nuorisovaltuusto > Sotkuman kyläyhteisön nuorisotyön toimintamuotojen aktivoiminen
- Liikkuva aikuinen -ohjelma: Lähdemme mukaan Liikkuva aikuinen -ohjelmaan, joka on osa opetus- ja kulttuuriministeriön liikkuvat -ohjelmakokonaisuutta. Liikkuva aikuinen -ohjelman tavoitteena on saada työikäiset liikkumaan terveytensä kannalta riittävästi. Työikäisistä 80% ei liiku tarpeeksi. Liikkumaton ja passiivinen elämäntapa heikentää elämänlaatua ja aiheuttaa samalla yhteiskunnalle yli kolmen miljardin euron vuotuiset kustannukset muun muassa sairaanhoitokuluina ja työstä poissaoloina.
- Panostetaan edelleen ikääntyvien liikuntaan: Voimaa vanhuuteen -hankkeen hyviä käytänteitä ja kehitetään niitä innovatiivisesti edelleen ottaen huomioon ikääntyvien kuntalaisten tarpeet.
- Nuorten kesätyöt > yhteistyö eri toimijoiden kanssa > yrittäjät > järjestöt
- Vanhus- ja vammaisneuvoston toiminta > ikäihmisten hyvinvointi
- Etäjumpan verkostoitumista

2) Tehdään aktiivista yhteistyötä verkostoissa:

a) Pohjois-Karjalan lastenkulttuuriverkostossa

b) Pohjois-Karjalan Kansanterveydenkeskuksen, Pohjois-Karjalan Liikunnan, Siun soten, Ikäinstituutin, Joensuun Seudun Kansalaisopiston kanssa yhteistyössä

c) MaNun (Maakunnallinen nuorisovaltuusto) toiminnassa ja kehitetään myös oman kunnan nuorisovaltuuston toimintaa

Tulosalueen tavoitteet suunnitelmakaudelle 2024-2025

Vapaa-ajanpalveluiden (liikunta-, nuoriso- ja kulttuuritoiminta) kehittäminen kokonaisvaltaisesti ottaen huomioon kuntalaisten hyvinvoinnin ja elämänlaadun näkökulman ja näin ollen olla osana kunnan hyvinvointi-, terveys- ja elämänlaatupalvelua. Verkostoyhteistyön vahvistaminen kunnan eri toimialojen, paikallisten seurojen, yhdistysten, järjestöjen, seurakunnan ja Pohjois-Karjalan eri liikunta-, nuoriso- ja kulttuuritoimijoiden ja naapurikuntien kanssa. Nuorisotoiminnan työmuotojen kehittäminen ja Sotkuman kyläyhteisön nuorisotyön synnyttäminen. Etsivä nuorisotyön toiminta (Nuorisolaki 10§) ostetaan edelleen ostopalveluna Joensuun Nuorisoverstas ry:ltä.

Tulosalueen tunnusluvut tavoitteet vuosi 2025

TOIMINTO	TOTEUTUMISKERRAT	TAVOITeltu OSALLIS- TUJAMÄÄRÄ	MUITA HUOMIOITA
Kulttuuripalveluihin osallistuvat; Polvijärvi -päivät, Itsenäisyys- ja veteraanijuhla ja kaatuneitten muistotilaisuus. Muu kulttuuritoiminta	8-12	3000-6000	

(elokuvat, teatteri- ja konserttiesitykset)			
Nuorisotilojen iltakäyttö Sotkuma	5pv/vkx30=150/vk Sotkuma 1pv/vkx25=25/vk	150x4vk=600/kkx11kk =6600 (nuorisotilat ovat kiinni heinäkuun)	
Yleiset nuorisotapahatumat	5	500–1000	
Koulunuoristyö: Rentovälkät Kesätyöinfo	Rentovälkät luokka- asteittain 1/vk 8-9 lk:t + lukio	111+ ohjaajat 136	
Ikäihmisille suunnatut tilaisuudet ja tapahtumat	10	1500–200	
Ikäihmisten jumpat	4	7000–8000	4x60/osallistujaa/kerta x32vk=7680
Salivuorot/vk/Vapari, A-sali, Sotkuman koulu. Aktiiviset viikot 32vk/vuosi.			
Yksityishenkilöt + perhevuorot	19	3000–5000	19 x 8/osallistujaa/kerta x 32 = 4864
Urheiluseurat	35	20 000–25 000	35 x 20/osallistujaa/kerta x 32vk = 22 400
Joensuun Seutuopisto	8/vk, joista 3 kuntosalilla	Salivuorot: 1000–2000 Kuntosali: 1000 – 1400	5 x 12/osallistujaa/kerta x 32vk = 1920 3 x 14/osallistujaa/kerta x 32vk = 1344
Kuntosali	Kulkukortit 50 kpl	50	
Kuntosalin varatut vuorot	3	65-70	
Järjestöt	2	1000–1500	2 x 20 x 32vk = 1280
Vertaisohjatut: Boccia, Saanko luvan- lavatanssiryhmä, äijäsähly	3	1000–1500	3 x 20 x 32vk = 1920
Seurakunta/nuorisotyö	3	1500–2000	3 x 15 x 32vk = 1440

Tekninen toimen ja lupajaoston talousarvio 2023

Talousarvio vuodelle 2023 on haasteellinen tarvikkeiden ja energian hintojen nousun ja ennustettavuuden vuoksi.

Kunnanhallitus nosti raamia edellisestä vuodesta 29 894 euroa.

Teknisen toimen talousarvioraami vuodelle 2023 on 312 885 €. Talousarvioraami sisältää 2,4 %-yksikön kasvun henkilöstömenoihin sekä sisäisiin vuokriin lisäyksen 41 623 €.

Teknisen toimen talousarvioesitys on 256 141 € eli ylittää raamin. Ylitys johtuu huolto- ja rakennustarvikkeiden huomattavasta hintatason noususta, sähkön kulutuksen ja hinnan noususta sekä hakkeen hinnan noususta.

Rakennusvalvonnan talousarvioraami vuodelle 2023 on 104 060 €.

Rakennusvalvonnan talousarvioesitys on 117 579 €. Rakennusvalvonnan ylitys johtuu siitä, että osa teknisen toimen palkkoja kirjataan rakennusvalvontaan.

Teknisen toimen tehtävänä on suunnitella, rakentaa ja ylläpitää kunnallista infrastruktuuria, jolla luodaan edellytyksiä kannattavalle ja hyvinvoivalle elinkeinoelämälle ja kuntalaisten toiminnalle sekä muiden kunnallisten palveluiden tuottamiselle.

Teknisen toimen vuosisuunnitelma 2023

Tavoitteet 2023	Toimenpiteet 2023	Mittarit	Toteutuminen 2023
Kuntastrategia			
5000 Visionääriä 5000 Virittäjää 5000 Viestijää 5000 Vastuun kantajaa Yhdessä.	Kuntalaisten ideoita otetaan vastaan ja kehitetään niitä yhdessä eteenpäin. Toteutuneet ideat ja kehitetyt toimenpiteet viestitään eteenpäin ja kannetaan yhdessä vastuu niiden säilymisestä.	Uusien ideoiden toteutus ja vuorovaikutteinen yhteistyö kuntalaisten ja järjestöjen kanssa.	
Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen			
1) Turvallinen lapsuus ja nuoruus sekä hyvä kasvuympäristö	Ylläpidämme ja kehitämme tiloja ja toimintoja, joissa on turvallista ja viihtyisää elää, asua ja harrastaa.	Koulu- ja harrastetilojen hyvä kunto ja puhdas sisäilma.	
2) Työikäisten työ- ja toimintakyvyn säilyttäminen	Ylläpidämme ja kehitämme tiloja ja toimintoja, joissa on turvallista ja viihtyisää elää, asua ja harrastaa.	Harrastepaikkojen monipuolisuuden ylläpitäminen, ympäristön viihtyisyydestä ja turvallisuudesta huolehtiminen.	
3) Ikäihmisten aktiivinen arki	Ylläpidämme ja kehitämme tiloja ja toimintoja, joissa on turvallista ja viihtyisää elää, asua ja harrastaa.	Ikäihmisille suunnattujen harrastepaikkojen monipuolisuuden ylläpitäminen, ympäristön viihtyisyydestä ja turvallisuudesta huolehtiminen.	
4) Polvijärven kunnan terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen kehittäminen ja johtaminen	Rakennusten kunnosta huolehtiminen. Kehitämme elinympäristöämme ja otamme ideoita vastaan.	Terveelliset ja turvalliset työtilat, sekä elinympäristö.	

Vesilaitoksen vuoden 2023 talousarvio

Euroa

1.1.-31.12.2023

Liikevaihto		+128 396
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen lisäys (+) tai vähennys		
Valmistus omaan käyttöön		
Liiketoiminnan muut tuotot		
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-21 095	
Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)		
Palvelujen ostot	-36 527	-57 622
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-36 723	
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-8 093	
Muut henkilösivukulut	-1 467	-46 283
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-193 699	-193 699
Arvonalentumiset		
Liiketoiminnan muut kulut; saat. poisto + maa-al. vuokra		-450
Liikelylijäämä (-alijäämä)		-169 658
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot		
Muut rahoitustuotot		
Korkokulut		
Korvaus peruspääomasta -161.533/5 %		+8 077
Muut rahoituskulut		
Ylijäämä (alijäämä) ennen satunnaisia eriä		-161 581
Satunnaiset tuotot		
Satunnaiset kulut		
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia		
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)		
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		-161 581

Viemärlaitoksen vuoden 2023 talousarvio

Euroa

1.1.-31.12.2023

Liikevaihto		+251 235
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden		
varastojen lisäys (+) tai vähennys		
Valmistus omaan käyttöön		
Liiketoiminnan muut tuotot		
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-84 889	
Varastojen lisäys (+) tai vähennys (-)		
Palvelujen ostot	-122 254	-207 143
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-25 953	
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-5 720	
Muut henkilösivukulut	-1 038	-32 711
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-178 653	-167 272
Arvonalentumiset		
Liikelylijäämä (-alijäämä)		-262 335
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot		
Muut rahoitustuotot		
Korkokulut		0
Korvaus peruspääomasta 5.246.706/5 %		-262 335
Muut rahoituskulut		
Ylijäämä (alijäämä) ennen		
satunnaisia eriä		-429 607
Satunnaiset tuotot ja -kulut		
Satunnaiset tuotot		
Satunnaiset kulut		
Ylijäämä (alijäämä) ennen varauksia		
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		128 671
Vapaaehtoisten varausten lisäys (-) tai vähennys (+)		
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		-300 936

Taloussuunnitelma vuosille 2023–2025

Perustelujen alussa on tuloslaskelmamuodossa oleva taloussuunnitelma vuosille 2023–2025.

Vuoden 2023 talousarvio on 308 999 euroa alijäämäinen. Arvioidulla meno- ja tulokehityksellä vuosina 2024 ja 2025 päästään nollatulokseen. Ennustettavuus vuodesta 2023 eteenpäin on huono, koska sote-uudistuksen vaikutukset kuntatalouteen eivät ole vielä kokonaisuutena selvillä. Kunnista hyvinvointialueille siirtyvät kustannukset ja tulopohja vuodesta 2023 eteenpäin ovat arviolaskelmien varassa. Lopullinen vaikutus kuntatalouteen tiedetään vasta syksyllä 2023, kun tilinpäätöstietojen 2022 mukaan tehtävät lopulliset laskelmat valmistuvat. Tiedossa on, että sote-uudistuksessa kuntien valtionosuudet ja yhteisöverot alenevat pysyvästi valtiolle tehtävän tulonsiirron takia. Tarkistus otetaan huomioon kuntien valtionosuudessa vuodesta 2024 alkaen. Koska kuntien veroprosenttien leikkausta ei enää muuteta, mahdollinen kulujen ja tulojen epäsuhta kuitataan valtionosuuksista.

Vuodesta 2023 eteenpäin kunnilta jäävät pois soteen kohdistuvat menot. Vastaavasti kuntien verotuloista leikataan sote-menoihin kohdistuvat tulot, tuloveroprosentista mukaan 12,64 prosenttiyksikköä sekä yhteisöverosta noin kolmannes. Kunnille ei makseta myöskään soteen kohdistuvia valtionosuuksia, koska sosiaali- ja terveystoimesta vastaa jatkossa valtion rahoittama hyvinvointialue. Se, paljonko Siun soten alijäämien kattaminen jää vaikuttamaan Pohjois-Karjalan omistajakuntien valtionosuuksiin, on myös vielä epävarmaa. Sillä vaikka sote-kustannukset ja ns. sote-sidonnaiset valtionosuudet lähtevät kuntien taloudesta vuonna 2023, menneet sote-kustannukset vaikuttavat kuntien valtionosuuksiin myös vuoden 2023 jälkeen.

Taloussuunnitelmassa on kunnallisverotuloista vähennetty 12,64 prosenttiyksikköä vastaava osuus vuodesta 2023 alkaen. Valtionosuuksista on olemassa Valtiovarainministeriön Kuntatalousohjelmassa oleva arvio. Niiden yhteismäärän arvioidaan olevan 4,0 milj. euroa vuonna 2024 ja 3,9 milj. euroa vuonna 2025.

Kunnan talouteen vaikuttaa olennaisesti myös Ukrainan sodan kehittyminen ja sen vaikutukset kustannusten nousuun sekä energia- ja korkomarkkinoihin.

Investointien poistot tulevat kasvamaan kunnan toteuttamien suurten investointien vuoksi. Poistojen vaikutusta puolestaan vähentävät poistoeron tuloutukset, jotka voidaan tehdä taseessa olevista investointivarauksista. Investointivarausten avulla kunta on varautunut tehtyihin ja tulossa oleviin investointeihin.

Kunnan taloudenhoidon periaatteena on sopeuttaa menot käytettävissä oleviin tuloihin. Käyttömenojen kehittymiseen kiinnitetään huomiota.

Hyvän taloudenhoidon avulla Polvijärven kunnalla on mahdollisuus säilyä itsenäisenä kuntana. Kunta on valmis tekemään yhteistyötä kaikkien yhteistyötahojen kanssa.

Vuosien 2023–2025 investoinnit

Kunnanhallitus, investoinnit 2023–2025

HANKE TAI KOHDE	KUST.ARVIO 1 000 euroa	2023	2024	2025	PERUSTELU
Maa- ja vesialueet					
Maan osto	220	100	60	60	Varaus maan hankintaan.
Tontin myyntitulot	-60	-20	-20	-20	Tontin myyntitulot.
Koneet ja kalusto					
Menot	60	20	20	20	Varaus kalustohankintoihin.
Varautumiseen liittyvät hankinnat					
Menot	160	80	40	40	Varavirtalähteet, vesisäiliöt jne.
Osakkeet ja osuudet					
Menot	500	300	100	100	Varaus mahdollisiin rahoituksiin Polvijärven yrityspalvelu Oy:lle ja Kiinteistö Oy Polvijärven Vuokrataloille sekä osakkeiden hankinta.
Keskuskeittiön investoinnit					
Menot	33	33			V. 2023 varaus yllättäviin laitehankintoihin ennen uuden keittiön valmistumista, mm. yhdistelmäuunin rikkoutuessa.
Laajakaista					
Menot	100	100			Varaus laajakaistainvestointiin. Asia on hyvin alkuvaiheessa , eri vaihtoehtoja selvitetään v. 2023 aikana.
Kunnanhallitus investoinnit yhteensä					
Menot	1 073	633	220	220	
Tulot	-20	-20	-20	-20	
Kunnanhallituksen investoinnit nettomenot	1 053	613	200	200	

Sivistystoimi, investoinnit 2023–2025

HANKE TAI KOHDE	KUST.ARVIO 1 000 euroa	2023	2024	2025	PERUSTELU
Sivistystoimen hallinto					
Menot	30	10	10	10	Varaus omatoimikirjaston lisähankinnoille.
Varhaiskasvatus ja esiopetus					
Menot	60	20	20	20	Välttämättömät laite- ja kalustohankinnat.
Kalusteet ja oppimisympäristön kehittäminen					
Menot	150	50	50	50	Koulujen välttämättömät laite- ja kalustohankinnat.
Vapaa-aikatoimen hankinnat					
Menot	60	20	20	20	Vapaa-aikatoimen laite- ja kalustohankinnat. Sotkuman nuorisotilatoiminta, Turvalan kuntosalilaitteiden osittainen uusiminen.
Sivistystoimi investoinnit yhteensä menot	300	100	100	100	

Tekninen toimi, investoinnit 2023–2025

HANKE TAI KOHDE	KUST.ARVI 1 000 euroa	2023	2024	2025	PERUSTELU	VALTIONAVUSTUS 1 000 euroa
Kiinteistöjen korjaukset ja huolto	320	200	60	60	Kiinteistöjen ylläpitoremontteja ja huoltoja.	
Kiinteistöjen pienet korjaukset	60	20	20	20	Määräraha on vuosikunnossapidon lisäksi tehtäviin ennalta arvaamattomiin töihin.	
Hoivayksikön suunnittelu ja rakentaminen	12 300	8 900	1 600		Hoivayksikön, keskuskeittiön ja ruokalan suunnittelu ja rakentaminen.	Ara:n varauspäätös 2.2.2021.
Investointiavustus		-3 048				
Vesiliittymien rakentaminen	12	4	4	4		
Viemäri liittymien rakentaminen	12	4	4	4		
Vesijohtoverkoston saneeraus	30	10	10	10		
Viemäriverkoston saneeraus	30	10	10	10	Verkoston korjausta vuotovesien vähentämiseksi.	
Haja-asutusalueen kiinteistöjen jätevesijärjestelmän kunnostus	30	10	10	10	Kiinteistöjen jätevedenkäsittelyjärjestelmän kunnostus jätevesiasetuksen mukaiseksi.	
Irtaimistohankinnat	60	20	20	20	Teknisen toimen irtaimistohankinnat.	
Siirtoviemärin pumppaamuhuollot	60	60				
Välitien peruskorjaus	910		910		Välitien peruskorjaus käsittäen vesi- ja viemäriverkostojen saneerauksen sekä tien peruskorjauksen ja päällystämisen asfaltilla.	
Yleisten alueiden ja teiden kunnossapito ja valaistuksen uusiminen	200	100	50	50	Esim. Polvijärventien liikenne- ja paikoitusjärjestelyt.	
Vesimittareiden ja sulkujen uusiminen	40	20	20			
Koulukeskuksen kuulutusjärjestelmän uusiminen	60	60			Järjestelmän uusiminen yhteensopivaksi vapaa-aikatalon laitteiston kanssa.	

HANKE TAI KOHDE	KUST.ARVIO 1 000 euroa	2023	2024	2025	PERUSTELU	VALTIONAVUSTUS 1 000 euroa
Kiinteistövalvomon päivitys	60	20	20	20	Muutetaan gsm-pohjaiseksi. Toiminta saadaan kaksisuuntaiseksi, jolla saadaan huomattavat vuosittaiset kustannussäästöt.	
Urheilukenttä	300	300			Selvitetään urheilukentän rakentaminen/peruskorjaus ja päätetään jatkotoimista.	
Vuokratalojen remonttisuunnitelma	10	10			Rivitalon peruskorjausremontin suunnittelu	
Päiväkodin piha-alue	62	32	30			
Tekninen toimi investoinnit yhteensä						
Menot		9780	2768	208		
Tulot		-3048				
Netto		6732	2768	208		
Kunta investoinnit yhteensä						
Menot		10513	3088	528		
Tulot		-3 068	-20	-20		
Netto		7445	3068	508		

Rahoitussuunnitelma

Tuloslaskelmasta ilmenevä vuosikate vuodelle 2023 on 767 745 euroa. Käyttöomaisuuden poistojen on arvioitu olevan 1 520 000 euroa. Poistojen katteeksi voidaan osoittaa 450 000 euroa kunnan taseessa olevaa poistoeroa. Poistoero tarkoittaa jo valmistuneiden rakennuskohteiden investointivarausten jäljellä olevaa summaa.

Talousarvio on 302 255 euroa alijäämäinen.

Rakentamismenot

Vuoden 2023 investointimenot ovat 10 513 500 euroa. Maa-alueiden myyntituloja on ennakoitu saatavan 20 000 euroa ja valtionavustuksen ennakkopäätös rakenteilla olevaan hoivayksikköön on 3 048 000 euroa. Nettoinvestoinnit ovat siten 7 445 500 euroa.

Lainat

Talousarvioon ei sisälly uutta antolainaa.

Antolainojen vähennys 36 223 (tulo)

Antolainojen lyhennykset ovat Kiinteistö Oy Polvijärven Vuokrataloille myönnettyjen lainojen vuodelle 2023 ajoittuvat lyhennykset.

Pitkäaikaisten lainojen lisäys 10 000 000 (tulo)

Vuoden 2023 talousarvioon sisältyy uutta pitkäaikaista lainaa 10 000 000 euroa. Lainaa tullaan nostamaan asumispalveluyksikköhankeeseen edistymisen ja kunnan maksuvalmiuden mukaisesti. Talousarvioon merkitty summa on lainanoton maksimimäärä, lainaa otetaan vain tarpeen mukaan. Kunnan kassavarojen on ennakoitu olevan noin 6,4 milj. euroa vuoden 2023 lopussa.

Kunnan hallintosäännön 26 §:n mukaisesti kunnanhallitus päättää lainan ottamisesta noudattaen valtuuston hyväksymiä periaatteita.

Tämän talousarvion hyväksymisellä valtuusto antaa kunnanhallitukselle oikeudet ottaa vuonna 2023 pitkäaikaista lainaa rakentamishankkeiden rahoittamiseen enintään 10 000 000 euroa. Lainan ottaminen toteutetaan kilpailutuksen perusteella.

Tämän talousarvion hyväksymisellä valtuusto antaa kunnanhallitukselle oikeudet jatkaa edelleen vuonna 2023 edellisenä vuonna otettua lyhytaikaista lainaa kunnan maksuvalmiuden turvaamiseen. Limiitti on aiemmin sovittu 2 000 000 euroa.

Kunnanhallitukselle annetaan oikeus myöntää kunnan alueella toteutettaviin EU-rahoitukseen ja kansalliseen rahoitukseen perustuviin kehittämishankkeisiin ns. välirahoitusta, koska hankkeiden toteuttajat saavat tulorahoituksen vasta hankkeiden toteutuneiden menojen perusteella. Välirahoitusohjetta on päivitetty vuonna 2022.

Pitkäaikaisten lainojen vähennys 250 000

Pitkäaikaisten lainojen lyhennyksiin on varattu määrärahaa 250 000 euroa. Kunta on tällä hetkellä velaton ja vuonna 2022 otettavista lainoista ei aiheudu lyhennyksiä vielä vuonna 2022. Vuonna 2023 lyhennyksiä tulee maksettavaksi sekä vuonna 2022 että vuonna 2023 otettavista lainoista. Lyhennysten on arvioitu olevan 370 000 euroa.

Lainamäärä

Polvijärven kunnalla ei ollut vuoden 2021 tilinpäätöksessä lainaa. Kuntien keskiarvo vuoden 2020 lopussa oli noin 3 400 euroa/asukas.

Vuonna 2022 tullaan nostamaan uutta lainaa, joten vuoden 2022 tilinpäätöksessä kunnan lainamäärä tulee olemaan 3 428 000 euroa. Vaikka kunta nostaisi koko talousarvioon merkityn 10 milj. euron lainan, niin kunnan asukaskohtainen lainamäärä (2 344 €/as.) on senkin jälkeen selvästi alle kuntien keskiarvon (3 400 €/as.).

Perustelujen alussa olevasta taulukosta ilmenevät kunnan ja tytäryhtiöiden lainatiedot vuosilta 2021–2023.

Talousarvion vaikutus maksuvalmiuteen

Polvijärven kunnan vuoden 2023 talousarvio on 308 999 euroa alijäämäinen. Maksuvalmiuden ennakoidaan hieman heikkenevän suurten investointien takia.

Kunnalla on taseessaan aiemmilta vuosilta kertynyttä ylijäämää 6,8 milj. euroa, joten kattamatonta alijäämää ei ole.

Kunnan riittävästä maksuvalmiudesta huolehditaan nostamalla talousarvioon merkittyä pitkäaikaista lainaa enintään 10 milj. euroa.

Tarvittaessa maksuvalmiuden turvaamiseen käytetään myös lyhytaikaista rahoitusta.

Liitteet

Talousarvion ja -suunnitelman sitovuus

Talousarvion sitovuudessa noudatetaan Polvijärvellä bruttoperiaatetta. Tämä tarkoittaa sitä, että talousarviossa tulosalueelle menoihin myönnettyjä määrärahoja ei saa ilman valtuuston päätöstä ylittää, vaikka tulosalueelle talousarviovuoden aikana tulisikin ennakoimattomia tuloja.

Valtuuston hyväksymä talousarvio ja -suunnitelma sitoo toimialoja ja viranhaltijoita Kuntalain 110 §:n mukaisesti.

Lisäksi toimialoja ja viranhaltijoita sitovat valtuuston hyväksymät toiminnan ja talouden tavoitteet.

Talousarvion laadinnassa ovat pohjana toimialojen alustavat käyttösuunnitelmat, eli tileittäin jaetut meno- ja tuloarviot. Nämä talousarvioesityksen pohjana olevat tilikohtaiset summat eivät ole toimialoja sitovia, ellei valtuusto ole jonkin yksittäisen kohteen osalta asettanut talousarviossa euromääräistä sitovaa perustelua.

Toimialojen tulee 28.2.2023 mennessä tehtävillä käyttösuunnitelmilla jakaa valtuuston talousarviossa tulosalueille myöntämät määrärahat eri käyttötarkoituksiin. Pohjana käytetään toimialan alustavaa käyttösuunnitelmaa eli talousarvioesitystä.

Talousarvion tulosalueet ovat muilta samat kuin vuoden 2022 talousarviossa, paitsi sosiaali- ja terveystoimen tulosalue ei ole enää käytössä vuonna 2023 hyvinvointialueuudistuksen takia.